

Dromenboek Amsterdamse Bos

Onderweg naar het Bosplan
2011 – 2014

Gemeente Amsterdam
Amsterdamse Bos

Inhoud

Voorwoord Marijke Andeweg, hoofd Amsterdamse Bos	3
Trots op ons bos Olav Martens, boswachter	4
Podium voor kruisbestuiving Atelier Evenementen	5
Ondernemers bundelen kracht Atelier Ondernemen	8
Kansen voor Amsterdammers Atelier Leer- en werkorganisatie	11
Realisme en inspiratie Atelier Kunst & cultuur	14
Eerst beleven, dan leren Atelier Educatieve publieksactiviteiten	17
Uitzoomen op de kaart, inzoomen op trots Atelier Recreatie	20
Een zaak van beweging Atelier Sport	23
Bos als stapel van waarden Atelier Natuurkwaliteit	26
Bos als duurzame voorloper Atelier Duurzaamheid	30
Ervaringsdeskundigen kleuren het Bos in Atelier Gebruikers en omwonenden	34
Bijlage 1 En zo stond het op de geeltjes	39
Bijlage 2 Hier dromen onze medewerkers van	41
Bijlage 3 Wij bedanken alle deelnemers	43

Verantwoording

In het eerste kwartaal van 2011 organiseerde het Amsterdamse Bos tien bijeenkomsten met ondernemers, experts, collega's, omwonenden en ervaringsdeskundigen. Tijdens deze zogenoemde ateliers verzamelden wij hun dromen voor de toekomst van het Amsterdamse Bos. De opbrengst is een verlanglijst die we als basis gebruiken voor het nieuwe beleidsplan voor het Amsterdamse Bos. Dit Bosplan 2011-2014 wordt in mei 2011 aan wethouder Freek Ossel (Wonen en Wijken, Openbare Ruimte en Groen) voorgelegd, met als doel vaststelling

door het college en de gemeenteraad van Amsterdam.

Dit verslag is een samenvatting van de centrale thema's, de opbrengst van de ateliers en een ronde langs de medewerkers van de organisatie Amsterdamse Bos. Wij laten bovendien een groot aantal deelnemende professionals aan het woord. Zij spreken zich uit over kansrijke ideeën, benodigde randvoorwaarden en een gewenste rolverdeling.

Bij de nadere invulling van ons beleidsplan putten wij dankbaar uit de rijke opbrengst van de ateliers. In aanloop

naar het Bosplan gaan we de meest kansrijke plannen analyseren. Wij organiseren enkele vervolgateeliers waarin we professionals uit verschillende sectoren bijeenbrengen om de randvoorwaarden aan te scherpen.

In het uiteindelijke Bosplan maken we beleidskeuzes die we vertalen naar plannen, projecten en producten waarvoor een markt is en die passen bij het karakter en de maatschappelijke opdracht van het Amsterdamse Bos.

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Van dromen naar doen

Doen begint met dromen. Als je een reeks bijeenkomsten organiseert om van je omgeving te horen wat er bij hen leeft, kun je alleen maar dromen van wat wij de afgelopen weken hebben meegemaakt. Uit de overweldigende opkomst bleek hoeveel mensen zich betrokken voelen bij het Amsterdamse Bos. Dat er veel gebruikers, omwonende en relaties zouden komen, hadden we wel verwacht. Maar ook tal van professionals die hier niet regelmatig werken of verblijven, bleken zo betrokken bij het Bos dat ze ons graag wilden adviseren.

De vraag die we stelden, was hoe we de bestaande faciliteiten nog beter kunnen gebruiken, zonder het hele Amsterdamse Bos op de schop te nemen. Wat voor moois is er nog meer mogelijk, wenselijk en haalbaar in het Bos? Na de ateliers weten we het zeker: we hoeven het wiel echt niet opnieuw uit te vinden. Al die betrokken ondernemers, collega's, experts en gebruikers weten vaak heel goed wat werkt.

Zo'n tweehonderdvijftig atelierdeelnemers bestookten ons met ideeën, vragen, suggesties en

vooral enthousiasme. Zij hebben ons laten zien dat hier een prachtige plek ligt met enorme kwaliteiten. Zij hebben ons ook nog bewuster gemaakt van de mogelijkheden van het Bos. Soms kun je met kleine ingrepen grote vooruitgang boeken. Met een aantal *quick wins* kunnen we nog dit jaar aan de slag.

De contouren van het Amsterdamse Bos zijn helder. Het fundament is goed beheer voor een schoon, veilig, heel, bruikbaar en duurzaam Bos. Wij zijn de rentmeesters van het Amsterdamse Bos. Als onderdeel van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, gemeente Amsterdam, mogen wij ervoor zorgen, maar het Bos is van ons allemaal. We zijn ervan overtuigd dat het maatschappelijk rendement nog zoveel groter kan, waarbij we de rust en de natuur waarborgen. De ateliers waren het begin van een gesprek om van het bos een nog mooiere plek te maken. De komende jaren gaan de deuren verder open in het Amsterdamse Bos. Iedereen is van harte welkom om een bijdrage te leveren.

Marijke Andeweg
Hoofd Amsterdamse Bos

Bij de start van de ateliers hield boswachter Olav Martens een presentatie over het Amsterdamse Bos.

Trots op ons Bos

- **1934** Start aanleg Amsterdamse Bos
- Voltooiing **30 jaar** later
- Initiatief Jac. P. Thijsse, onderwijzer en medeoprichter Natuurmonumenten
- Ontwerp Jakoba Mulder (Engelse landschapstijl gecombineerd met Duitse volksparkenstijl)
- **1000 hectare** bos, open veld, polders, vijvers en watergangen > **6 miljoen** bezoeken per jaar > Bezoekers: **40%** uit Amsterdam, **27%** uit Amstelveen, **17%** uit de regio, **16%** van elders > Waardering van het Amsterdamse Bos door bezoekers = **8,2** > Beheerorganisatie: **48 fte**

Sport

Georganiseerde sport

- Sportpark met hockey, voetbal, tennis en cricket (in totaal circa 8.000 leden)
- Wagenerstadion
- Bosbaan met jaarlijks circa 30 evenementen

Ongeorganiseerde sport

- Joggen, skaten, skeeleren, fietsen, extreme sports

Educatieve publieksactiviteiten

- Bezoekerscentrum
- Jaarlijks circa 100 educatieve evenementen voor scholen
- Evenementen voor Stadspashouders
- Workshops met IVN (uilenballen pluizen, fluitjes maken)

Leer- en werkomgeving

- 100 stageplaatsen voor leerlingen in het Voortgezet Onderwijs
- Leerstages MBO-HBO snuffelstages
- Projecten re-integratie en taakgestraften

Evenementen

- Bijna 250 evenementen per jaar, waaronder Fantastic Amsterdam, Cherry Blossom, A Day at the Park, Amsterdam Polo Trophy

Recreatie

- 137 km wandelpad
- 200.000 bomen
- Ringslangen, eekhoorns en bosuilen
- Badjes, kiosken, toiletgebouwen
- Kanovaren, paardrijden, vissen, schaatsen
- Maandelijkse Meeting Point voor onbegeleid wandelen

Ondernemers

- Klimpark
- Biologische geitenboerderij
- Kanoverhuur
- Maneges
- Veerpont
- Spa
- Camping
- Diverse horeca

Kunst & cultuur

- Openluchttheater
- Beelden
- Fotoroute
- Tentoonstellingen Rietveld Academie

Podium voor kruisbestuiving

Zet vijftien professionals en experts uit de evenementenbranche een middag bij elkaar en je kunt zo een heel seizoen programmeren met de mooiste outdoor events. Dromen is zeker besteed aan de deelnemers van het atelier Evenementen. Marijke Andewegs stelling dat het Bos nog veel creatiever kan omgaan met buitenbeleving, is niet aan dovemansoren gericht. Voor je het weet ontstaat er een Summer Camp voor jongeren met theater, sport, muziek en kamperen. Of wat dacht je van het Concertgebouworkest in de open lucht? Een groene streekmarkt annex buitenfestival? Een Beach Party op het Nieuwe-Meerstrand? Kruisbestuiving tussen de expertises en disciplines levert tal van ideeën op.

De zin van zones

Bij de presentatie van de opbrengst (zie hierna) ontspint zich een levendige discussie over de vraag welke rol het Amsterdamse Bos het best past. Zien evenementenorganisatoren het Bos liever als programmeur of als regisseur annex planner? Organisatoren willen de programmering zo veel mogelijk zelf bepalen. Aan de andere kant hebben zij er belang bij dat hun succesvolle concepten een beschermde status krijgen.

Een gebruiksnotitie met zones waarin staat welk soort evenementen waar geprogrammeerd kunnen worden, zou houvast kunnen bieden. Het Rotterdamse stadspark Kralingen (een kwart van de omvang van het Bos) is ingedeeld in zones, elk met een eigen omvang en bijpassende evenementen. Deze discussie verdient zeker een vervolg.

Voorwaarde: goede randvoorwaarden

De meeste aanwezigen zijn ras-ondernemers, met een gedeelde mantra: zonder goede randvoorwaarden geen succesvol evenement. Hun boodschap aan het Amsterdamse Bos is dan ook helder. Zij hebben behoefte aan continuïteit, groeimogelijkheden en garanties, bijvoorbeeld in de vorm van (gedeelde) investeringen in infrastructuur, langlopende contracten en afspraken over exclusiviteit. Als wij deze voorwaarden kunnen bieden, staan er enthousiaste mensen klaar om het Bos te verrijken met creatieve concepten die op allerlei manieren aansluitend bij onze identiteit en maatschappelijke opdracht en bij de behoeften van onze gebruikers en bezoekers.

Jasper Scholte, JMR bureau voor creatieve stadsontwikkeling en eventmarketing

'Het Amsterdamse Bos moet vooral faciliteren en kaderen. Je hebt hier alle ruimte voor een publieksevenement met een camping of een tijdelijk hotel. Dat vind ik prikkelend. De mix tussen sport en cultuur lijkt me ook heel interessant. Zorg dat je altijd ruimte houdt om een spontaan briljant idee uit te voeren.'

Thema Kleinschalige activiteiten

Idee Meerdaags kleinschalig festival tot 5.000 bezoekers

- Laagdrempelige entreprijs
- Jaarlijks terugkerend
- Live muziek
- Locatie: kleine speelweide & openluchttheater
- Niet afhankelijk van subsidie

Randvoorwaarden

- Goede afstemming met Amstelveen
- Klein beginnen
- Keuzevrijheid van locatie
- Niet in broedseizoen

Wat kan het Bos bijdragen?

- Planning in samenspraak met Amsterdamse Bos
- Goede relatie met andere Bosexploitanten
- Exclusiviteitsgarantie bieden, commitment voor 10 jaar

Daphne de Wachter, A Day at the Park

'Kleinschalige evenementen lijken mij kansrijk. Zorg als Bos voor goede bereikbaarheid met openbaar vervoer en fiets. En zorg dat de neuzen dezelfde kant op staan. Tegen de politiek zeg ik: open je ogen en je oren om te zien wat het park te bieden heeft en luister naar de mensen die er gebruik van maken.'

Tjeerd Bijnsdorp, A Day at the Park

'Ik zie dat kleinschalige festival wel gebeuren. Zorg voor voldoende tijd tussen onze evenementen en nieuwe initiatieven. Dan kan het terrein zich herstellen en concurreren we elkaar niet weg. Houd het aanbod gevarieerd en weet met wie je gaat werken. Blijf baas in je eigen Bos.'

Thema Sport+

Uitgangspunt: doen wat efficiënt te realiseren valt.

Idee 1 Bestaande parcoursen voor recreatief sporten beter benutten

Randvoorwaarden

- Grotere ontvangstruimte met lockers en eventueel kinderopvang
- Tijdwaarneming via chip, zodat de recreatieve sporter zijn prestaties kan volgen

Idee 2 Meer grote sportevenementen

Randvoorwaarden

- Meer parkeerplaatsen
- Meer ruimte
- Versterking ondersteunende faciliteiten, zoals gas, water en elektra

Wat kan het Bos bijdragen?

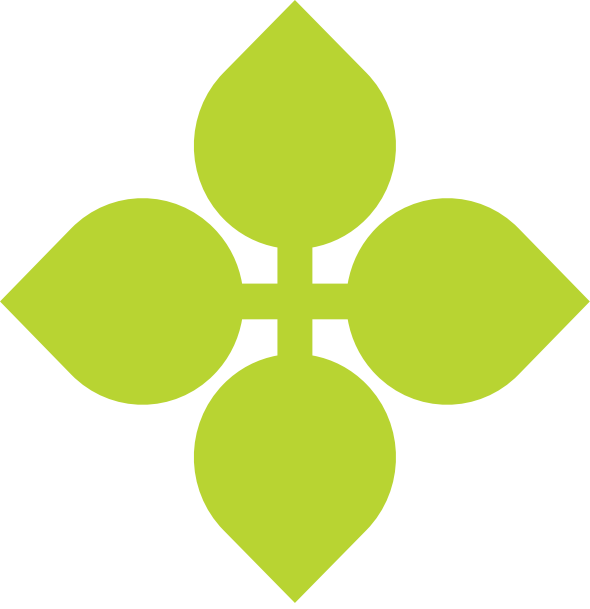
- Betere communicatie en marketing
- Bestaande organisaties helpen in de groei, bijvoorbeeld door contacten te onderhouden met Schiphol (Parking)
- Zorgen voor één vergunningenloket
- Het Bos sterker profileren als evenementenlocatie

Jos van Mieghem, JustAsk, medeproducent Sky Radio Run

'Zet in op grotere sportevenementen, aansluitend op de Olympische ambitie. Zet een mooie muzikale en culturele avond neer bij de opening van het WK Roeien. Creëer één ondernemersloket voor het Amsterdamse Bos. En het is tijd voor een upgrade van het Bos aan de eisen van vandaag: duurzaam en eigentijds.'

Jim Souren, Paardenpolo

'Evenementen ontstaan doordat ondernemers er een gat in zien. Laat het Bos ondersteunend blijven en voor goede locaties zorgen. Wij zijn natuurliefhebbers en proberen de paardensport vanuit die gedachte te laten groeien. Met een grotere locatie kunnen wij het Bos nog meer op de kaart zetten. Van de 3.500 bezoekers bij de Amsterdam Polo Trophy komt een derde van buiten.'

Hilde Roothart trendwatcher Trendslator

'De toekomst lijkt momenteel erg op het verleden. Er is veel aandacht voor het boerenleven, ambachtelijkheid, handwerk en traditie. Denkend aan het Amsterdamse Bos zie ik eerder bosproducten, wandelingen, boomklimmen, koeien en paddenstoelen dan een geasfalteerde skatebaan of een mountainbikeparcours. Je kunt ook aanhaken bij nieuwe manieren van produceren en consumeren. Een geitenboerderij brengt kinderen in contact met waar de melk vandaan komt.

Kies bij de vertaling van trends altijd voor de connectie tussen de trend en je eigen merk. Doe dingen dus vanuit de kracht van het Bos. Dit is een fantastisch mooi vormgegeven Bos, het zijn de longen en de energie van de stad. Alle ingrediënten liggen er: geschiedenis, natuur, ruimte, programma. Maak aantrekkelijk in beelden en woorden hoe leuk het is. Zet de schatkamer in de vitrine.

In de toekomst wordt gezondheid een belangrijk thema, bijvoorbeeld voor de babyboomers in Amstelveen. Daarvoor is gemakkelijk een programma te organiseren: ochtendgymnastiek, joggen, estafettes. Dat hier steeds meer Amsterdammers van Turkse en Marokkaanse afkomst komen zonder

dat je er ooit iets voor hebt gedaan, is heel goed. Het moet niet ophouden bij een bezoek aan het bezoekerscentrum, maar haal ze het bos in, bijvoorbeeld via scholen. Dit Bos sluit aan op de stad én op het platteland. In plannen voor steden zoekt iedereen naar manieren om de natuur de stad in te brengen. Die opening heb je hier al. Hier kunnen de koeien letterlijk de stad inlopen.'

Thema Mega Evenement

Idee Evenement voor 50.000+ bezoekers

- Meerdaags evenement over meerdere podia
- Kampeerfaciliteiten

Randvoorwaarden

- Voordeel voor vaste gebruikers (communiceren)
- Helder beleid en een goede (verbeterde) infrastructuur
- Ondernemerschap bij het Bos? (discussiepunt)
- Gezamenlijke visie van gemeentes, Bos en omwonenden

Wat kan het Bos bijdragen?

- Leg de focus op het delen van kennis en ervaring.
- Zorg voor een milieuvriendelijke aanpak, gericht op maatschappelijk rendement.
- Mee-investeren in infrastructuur

Ronald Buijs, YBBP, Sports in Business

'Een groot evenement is het meest haalbaar, zeker financieel. Mijn tips voor het Amsterdamse Bos: zoek bij evenementen altijd een cross-over met andere sectoren. Dus programmeer muziek en andere vormen van cultuur bij een groot sportevenement. Wat ik vandaag miste in de discussie? Best practices uit binnen- en buitenland.'

Miriam Verrijdt, Dienst Ruimtelijke Ordening

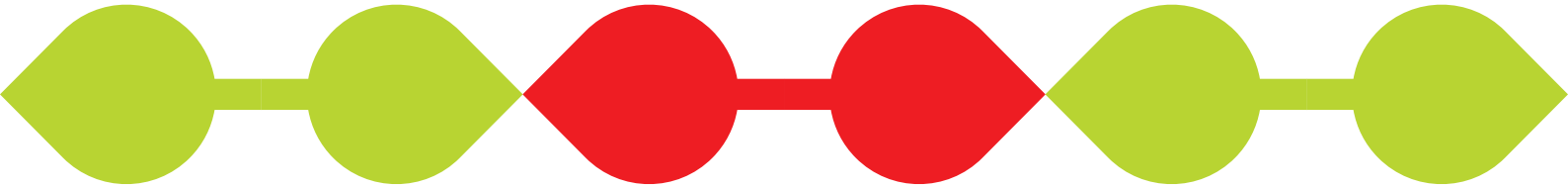
'Vandaag blijkt weer dat er dringend behoefte is aan een stap vooruit in bereikbaarheid middels openbaar vervoer. Zorg verder voor een verzamelgebouw waar ongeorganiseerde sporters een aantal basisfaciliteiten vinden, zoals lockers, douches en omkleedruimte.'

Dorien Versloot, Openluchttheater

'Het Bos zelf is het meest kansrijk. Laat iedereen zich houden aan zijn corebusiness. Voorkom dat er een versnipperde kunst- en cultuurzooi ontstaat. Ook dat is ondernemerschap. Gooi het goede niet weg, loop niet achter de hype aan van 'wat gaan wij leuk vernieuwen'. Behoud de couleur locale van het Amsterdamse Bos. En laat Amsterdam en Amstelveen investeren met elkaar en met het Bos.'

Ondernemers bundelen kracht

Atelier Ondernemen, 25 januari 2011

Kanovaren en klimmen, tramritjes en theater, pannenkoek en panini. Bij veel activiteiten en voorzieningen in het Amsterdamse Bos speelt ondernemerschap een belangrijke rol. Na het welkomstwoord van communicatieadviseur Judith Pieters daagt dagvoorzitter Danielle Driessen de ondernemers van het Amsterdamse Bos uit: waar zien zij kansen? De een blijkt te dromen over het terughalen van een nostalgisch wedstrijdgevoel op en rond het water. De ander ziet een winkel voor zich met boscompost en bosproducten van hout of riet.

Samen optrekken

In de presentaties van de werksessies zijn de deelnemers als rechtgeaarde ondernemers sterk gericht op de quick win of eigenlijk de quick win-win: goed voor het Bos, goed voor de ondernemer. Concreet plannen, snel te realiseren, goed te exploiteren als je met elkaar de mouwen opstroopt. Op één punt doet Jan-Peter van der Zee, projectleider Bosplan, de toezegging om als Bos het initiatief te nemen: de bewegwijzering naar locaties en activiteiten. Dit punt komt later ook in veel andere ateliers naar voren onder de noemers ontsluiting, zonering en communicatie. Een van de mooiste complimenten die wij als organisator van de Bosateliers kregen, was het initiatief tot oprichting van een Ondernemersvereniging voor het Amster-

damse Bos. Op 25 januari namen de ondernemers van het Bos zich voor hun krachten te bundelen in zo'n vereniging. Het initiatief van de ondernemers is een mooi symbool voor de rol die veel betrokkenen van ons vragen. Het Amsterdamse Bos schept een omgeving waarin de gebruikers hun activiteiten kunnen versterken en met elkaar samenwerken.

Via dit nieuwe platform kunnen zij zaken die van belang zijn gezamenlijk op de agenda zetten. Hierbij gaat het in eerste instantie om randvoorwaarden als ontsluiting, bereikbaarheid, bewegwijzering en gezamenlijke promotie in samenwerking met de organisatie van het Amsterdamse Bos. Vanzelfsprekend raken deze onderwerpen ook de belangen van tal van andere partijen in het Bos. De komende

maanden gaan wij initiatieven bundelen en beoordelen om uiteindelijk te komen tot een aantal uitgewerkte scenario's waarin deze belangen gewogen worden.

De ware identiteit van het Bos

Tijdens dit atelier ontstaat ook een gesprek over de identiteit van het Bos, aangezwengeld door gast spreker Mark de Kruijk. De associaties die de meeste deelnemers bij het Bos hebben, concentreren zich rond de begrippen natuur, recreatie, bos. In de aanloop naar het Bosplan komen wij met een helder profiel (missie, visie en waarden) en een krachtige positionering.

Ruud Oosterhof, gemeente Amstelveen

'Koppel wat er nu al is slim aan elkaar in arrangementen zodat het elkaar versterkt. Dat kost geen geld, alleen tijd, en levert veel op. Behoud rustige gebieden waar je een beetje kan verdwalen. En laten we ervoor zorgen dat ook het Amstelveense basis- en voorgezet onderwijs vaker naar het Bos komt door de grenzen open te zetten.'

Thema Nieuwe activiteiten

Idee

- Tuinieren voor kinderen (bijv. i.s.m. Geitenboerderij)
- Golftoernooi (bijv. i.s.m. Rotary)
- Picknick in het Bos, dag (bijv. i.s.m. Ondernemersvereniging)
- Vissen in het Bos (randvoorwaarde: verbetering waterkwaliteit)*

Wat kan het Bos bijdragen?

- Facilitaire ondersteuning bieden
- Bestuurlijke steun organiseren
- Zorgen voor snelheid in het traject

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Initiatief nemen tot activiteiten
- Kritische noot: in het Kralingse Bos hebben dergelijke ingrepen 12 miljoen euro gekost.

Mark de Kruijk directeur Westergasfabriek

‘Op het terrein van de Westergasfabriek zijn zo’n twintig creatieve bedrijven gevestigd. Voor ons is het belangrijk om bij bezoekers een wow-gevoel teweeg te brengen. Dit doen we door het industriële karakter van de plek scherp te bewaken. Bij ons kun je op naaldhakken op ontdekkingstocht in een omgeving die rafelig is, maar wel comfortabel. De Westergasfabriek staat voor ruw en rauw, voor cultuur en creativiteit. Creatief en edgy. Wij willen dat onze ondernemers iets in het merk Westergasfabriek meebrengen, dat zij mede-eigenaars zijn van het merk. Daarom hebben wij bijvoorbeeld de afspraak dat 3% van de huur in een pot voor gezamenlijke promotie gaat. Hierdoor voelen mensen zich medeverantwoordelijk en uitgedaagd. Het is belangrijk om uit te zoeken wat er in je DNA zit. Wie zijn we nu en wie willen we zijn? Vul dat in en draag dat uit. Van daaruit kun je met je samenwerkingspartners je gezamenlijke rol definiëren. Nog een tip: als je iets kunt organiseren, doe het dan ook. Gewoon doen. Vraag je partners wat zij gaan doen om het te realiseren en vraag ook wat ze van jou nodig hebben. En durf elkaar kritisch aan te spreken als iets niet kansrijk is. Laatste punt wat net zo sterk speelt bij ons in West als in en rond het Amsterdamse Bos: de bereikbaarheid en ontsluiting. Het is een drama! We moeten met man en macht zorgen dat dit verandert.’

Thema Samenwerking

Oprichting Ondernemersvereniging Amsterdamse Bos

- 16 februari 2011, 16.00 uur, locatie Grand Café Restaurant de Bosbaan
- Toezegging tot ondersteuning Ondernemersvereniging Amstelveen

Jan de Ruijter, hotel SPA Zuiver

‘De ondernemersvereniging is zeker kansrijk. Goed dat het Amsterdamse Bos de omslag maakt. Zonering van het Bos vind ik een prachtig idee. Sta open voor particulier initiatief. Onderzoek of het dienstbaar is aan de bezoekers en geef het de ruimte. Speel er ook op in dat allochtonen meer gebruikmaken van het Bos. Dit biedt kansen voor daghoreca.’

Tineke Hanssen, Ondernemersvereniging Amstelveen

‘De oprichting van een vereniging is een voorwaarde om meer te bereiken. Daarin kun je ideeën oppikken en activiteiten gemakkelijker ontplooiën. Dingen die je snel kunt doen, moet je snel oppikken. Vergeet vooral niet de resultaten te communiceren. Kijk ook eens of je vergaderruimte kunt aanbieden in het Bos.’

Elly Spruyt, Kanoverhuur

‘Een ondernemersvereniging is de broedkamer. Toon daadkracht en promoot het Bos als een prachtig natuurgebied om de drukte van de stad te ontlopen. Ik werk veel met scholen en bedrijven. Ik groei elk jaar, door mond-tot-mondreclame, door ons nieuwe gebouw, maar ook doordat ik elk jaar een nieuwe activiteit verzin.’

Ed Triep, Museumtramlijn

‘Het Bos moet een Bos blijven. Samen met het Bos bewaren wij cultureel erfgoed. We rijden met trammaterieel uit de tijd dat het Bos werd aangelegd. Er liggen kansen voor samenwerking met andere ondernemers. Zo kunnen we met bijvoorbeeld Fun Forest arrangementen aanbieden om samen een dagvullende activiteit te vormen.’

Thema Bereikbaarheid

Idee 1 Nostalgische museumtramlijn naar Verkeerstuin (Rotterdam heeft een verkeerstuin die jaarlijks 150.000 bezoekers trekt.)

Randvoorwaarde

- Onderzoek financiële haalbaarheid

Idee 2 Betere bewegwijzering voor automobilisten

- Uniform
- Groter (heldere tekst en pictogrammen)

Wat kan het Bos bijdragen?

- Initiatief nemen (toezegging is gedaan)

Idee 3 Betere bereikbaarheid

- Huidige parkeersituatie verbeteren door betere indeling terrein
- Nieuwe afspraken over afsluiting Bosbaanweg
- Meer alternatieven voor auto (betere aansluiting op OV via GVB en Arriva)

Henk den Hartog, biologisch boerenbedrijf

'Vertel mij welke doelstellingen je hebt met de natuurontwikkeling. Kansen zat: je kunt organisch materiaal lokaal biologisch verwerken in plaats van technisch met groot transport. Onderzoek of een verkoopafdeling voor producten haalbaar is. Koppel het avontuur aan de natuur. Wees erop voorbereid dat bezoekers hun wensen meer en kritischer kenbaar gaan maken.'

Corine Riteco, Geitenboerderij

'Wat openbaar vervoer betreft kan het Bos meer het voortouw nemen in een gesprek met het GVB. Bereikbaarheid staat al twintig jaar op de agenda. Ik ben dus wat sceptisch over de ideeën. Wij doen veel aan boerderijeducatie. Je ziet de kinderen in het weekend terug, met hun ouders. De ondernemersvereniging heeft kans van slagen op korte termijn.'

Victor Klever, Museumtramlijn

'Het meest kansrijke idee is de bewegwijzering. Je kunt die voor verschillende doelgroepen maken. Maar je kunt niet verwachten dat het Bos meteen borden neerzet als je daarom vraagt. Een verkeerstuin voor recreatie en educatie verhoogt het maatschappelijk rendement. Laat de ondernemers het initiatief nemen en het Bos de deur openzetten voor een vlotte samenwerking.'

Niels Felderhoff, Fun Forest

'Ik ben hier zelf topsporter geweest. Voor een EK, WK of Worldcup moet je de Bosbaan kunnen afsluiten, maar voor de rest moet je die openhouden. Zeven weekenden per seizoen dicht is te veel. Laten we de volgende stap maken als de ondernemersvereniging er is. Je moet een middenweg bewandelen tussen de breedte en de top. Dat geldt ook voor de ondernemers.'

Arnold van Duinhoven, Boerderij Meerzicht

'Ik ben blij dat er een nieuw plan komt voor de bebording. Zorg wel dat de Bosbaanwegafsluitingen voorbij zijn voordat je iets nieuws bedenkt. Je kunt organiseren wat je wilt, maar als de weg afgesloten is, komt er geen hond. Laat de wethouder hier eens met de auto komen kijken als de Bosbaanweg dicht is voor een roeiwedstrijd.'

Willem Dam, Geitenboerderij

'Zoals we nu op de snelwegen aangegeven staan, is perfect. Onze doelgroep bestaat uit gezinnen en opa's en oma's met de kleinkinderen. Die moeten wel het Bos in kunnen. Het recht van de roeibond uit 1920 scheelt ons 40% omzet. Dat is een veelvoud van wat de afsluiting kost. We hebben meer daadkracht nodig, bijvoorbeeld op het gebied van promotie.'

Kansen voor Amsterdammers

Verbinding is een sleutelwoord in het derde atelier. Deze middag met ruim twintig professionals afkomstig uit leer- en werkorganisaties mondt uit in een perfecte netwerkbijsamenkomst voor collega's en samenwerkingspartners. In de werksessies wisselen de deelnemers volop praktijkervaringen met elkaar uit. Dit heeft er alles mee te maken dat enkele van hen aanvullende activiteiten verzorgen, voor soms ook nog eens overlappende doelgroepen. Daarnaast maken de experts dankbaar gebruik van de gelegenheid om kennis te maken, van elkaar te leren en te sparren over mogelijke samenwerking binnen of buiten het kader van het Amsterdamse Bos.

Positieve signalen, prikkelarm

De atelierdeelnemers zijn meer collega's dan concurrenten. Zij zijn bovendien goed bekend met de gemeentelijke opdracht van het Amsterdamse Bos. Ook kennen zij de behoeften van de centrale stad en de stadsdelen. Voor het merendeel van hen is het Amsterdamse Bos een ideale omgeving

om hun deelnemers of cliënten te laten leren, werken, re-integreren of participeren. Het Bos vormt een gezonde, fysiek uitdagende en tegelijk prikkelarme omgeving waar zelfs de meest kanslozen uit de maatschappij kunnen ervaren hoe het is om een positieve bijdrage te leveren vanuit hun eigen kunnen.

Wigger Tenge, DWI Werkbedrijf

'Door de burgers van Amsterdam hier in te zetten, wordt het Bos nog meer Amsterdams. De stadsdelen en DWI hebben er behoefte aan dat de werkplekken ontsloten worden, zodat wij mensen kunnen verwijzen. Zorg dat werk- of vrijwilligersplekken in beeld komen bij burgers en professionals. Kijk naar West, waar stichting de Omslag daarvoor een webportal gebruikt.'

Social return als voorwaarde

Organisaties als Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Dienst Werk en Inkomen, Vrijwilligerscentrale Amsterdam en onderwijsinstellingen zijn gewend om te focussen op de lange termijn. Dit blijkt ook uit de opbrengst van dit atelier (zie kader). Evengoed is er ook vandaag sprake van quick wins. Er is veel enthousiasme voor de herontwikkeling van de Heemtuin aan de westkant van het Bos. Een terugkerend thema is het begrip social return voor ondernemers. Hieronder verstaan wij de verantwoordelijkheid om iets terug te doen voor de maatschappij, bijvoorbeeld door leerplekken te leveren. De deelnemers zien dit als een terechte contractvoorwaarde voor ondernemers die in het Amsterdamse Bos werken. Samenvattende conclusie van de middag: een keuze van het Amsterdamse Bos om zich sterker te verbinden met andere Amsterdamse organisaties op het gebied van werk, integratie, onderwijs en participatie mag op veel bijval rekenen.

Thema Aanbod

Uitgangspunt: het Amsterdamse Bos is de spil waar alles samen komt.

Idee Open dag/Vrijwilligersdag

- Natuurwerkdagen
- Open dag op Vogeleiland als instap voor langdurig vrijwilligerswerk
- Combinatie met leerlingen

Randvoorwaarden

- Bos neemt dit op in het beleid
- Bestuur van Amsterdam onderschrijft doelstellingen

Wat kan het Bos bijdragen?

- Promotie
- Deskundige begeleiding en waarborg voor continuïteit (succesgarantie)
- Medewerking bij opdrachtverstrekking
- Medewerking bij faciliteren opleidingen

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- DWI: fysieke begeleiding en deskundigheid
- VCA: organisatorisch advies
- Ondernemers: materialen of materieel bijdragen en faciliteren

Nico Lammers, DWI Werk en Uitvoering

'Voor ons is het de kunst om onze deelnemers van moeten naar willen werken te ontwikkelen. Voor mij sprong er één idee uit: op weg naar een baan aan de Bosbaan. Het Bos heeft natuur, gebouwen, waterwerken, sport en ondernemers. Er is voldoende dagelijks werk, nu nog het netwerk van de bedrijven om onze mensen verder te helpen naar regulier werk.'

Leo van der Sluijs, Wellant College Aalsmeer

'Ik hoop hier samen met het Bos stageplekken te realiseren op verschillend leerniveau: van assistent en medewerker tot voorman en leidinggevende in grootschalig groen. Als hier straks vier leerlingen van ons rondlopen, is dat pure winst. Hier kunnen ze veel leren op een unieke plek.'

Thema Jongeren

Uitgangspunt: één op de drie stagiairs van DMO werkt in het Amsterdamse Bos.

Idee Geef jongeren het signaal: 'We zien je.' Primaire doelgroep, al dan niet uit probleemgroepen: 18 tot 23 jaar

Aanbevelingen

- Maak van het Bos één grote maatschappelijke stage.
- Koppel eventueel een coach aan deelnemers.
- Zorg voor versnelling bij bepaalde doelgroepen.
- Creëer zinvolle dagbesteding voor broers en zussen van (jeugd)delinquenten.
- Lever vaker aanbod in pakket, bijvoorbeeld voor taakgestraften.

Jeroen van der Mortel, H. v. Steenwijk aannemers

'Het Amsterdamse Bos is een goede opdrachtgever voor leer-werkplekken. Bij vrijwilligerswerk willen wij graag een steentje bijdragen. Wij bieden vier leerlingen een kans op de arbeidsmarkt via leren werken in het Bos. Hiermee kun je niet concurrerend de markt op. Wij kunnen dit blijven doen als opdrachtgevers zoals het Bos dit risico met ons willen delen.'

Abdellah Belhaj, DMO 8 tot 8

'Ga vooral in dialoog met de doelgroepen zelf om te kijken waar zij behoefte aan hebben en wat aansluit bij hun belevingswereld. Organiseer je projecten mét hen in plaats van vóór hen. Zo kun je initiatieven kansrijker maken.'

Geert Bezemer, Raad voor de Kinderbescherming

'Ik ben blij dat het Bos wil kijken naar de diversiteit van het werk. Om taakgestrafte jongeren gemotiveerd te houden wil je ze meer kunnen bieden dan papierprikken. Het aantal taakgestraften neemt af, maar ze worden jonger en plegen zwaardere delicten. We maken de keus om jongeren in het Amsterdamse Bos in te zetten steeds bewuster. Het strafkarakter is hoog en de begeleiding professioneel.'

Helena Hehanussa, DWI Werk en Uitvoering

'In het Bos komen onze klanten in aanraking met het publiek. Je moet goed weten wie je er laat werken. Het Bos kan aanjagen en faciliteren, ik kan verbanden leggen met doelgroepen, bijvoorbeeld bij een zomerkamp met kinderen. Het Bos kan ook ons verbinden met de groenbranche, met groenopleidingen en horeca.'

Thema Bereikbaarheid

Idee 1 Fietstaxi's in het Bos, gericht op terugdringen autoverkeer

- Pendelroute
- Bemand door vrijwilligers
- Voorlichting over Bos door de taxibestuurder (rondvaartboot)
- Gericht op beleving, niet alleen vervoer van A naar B: je gaat meer van het Bos zien

Randvoorwaarden

- Aanbesteding met leer-werktraject

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Onderhoud en beheer in eigen werkplaats
- Samenwerking met ROC
- Samenwerking met producent en/of leverancier van fietsen

Wat kan het Bos bijdragen?

- Opslag
- Bewegwijzering
- Standplaatsen
- Communicatie

Idee 2 Adopteer de Heemtuin als plek om vrijwilligers te lokken en te binden.

- Arbeidsintensief, dus veel deelnemers
- Heemtuin kan zich onderscheiden als theetuin.

Randvoorwaarden

- Locatie
- Professionele begeleiding van de groep

Wat kan het Bos bijdragen?

- Deskundige begeleiding van vrijwilligers
- Succesgarantie: kies voor continuïteit
- Voorwaarden scheppen voor opleiding tot diploma
- Communicatie

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Mankracht en machines (aannemers)
- Organisatieadvies (VCA)
- Leermeesters (DWI), fysieke en deskundige begeleiding

Michel Kanters, directeur Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

'Het Amsterdamse Bos biedt veel mogelijkheden voor DMO. Wij zijn erg blij met het Bos als fantasische aanvulling op onze organisatie, waarbij we graag samenwerken met Dienst Werk en Inkomen en de Vrijwilligerscentrale Amsterdam. Het rendement komt misschien niet altijd direct uit inkomsten voor het Bos, maar uit andere bronnen: via sport, via kunst en cultuur of via re-integratie. Twee jaar geleden heb ik bij mijn kennismaking met het Bos aangekondigd dat er weer meer rond re-integratie ging gebeuren. Ik zie dat de medewerkers

met enthousiasme vormgeven aan die vraag. Hun spankracht is te prijzen. Maak helder wat je kunt en wilt en wat de toegevoegde waarde van het Bos is voor de Amsterdamers. Wees daar niet te bescheiden in. Het komt niet automatisch goed, maar ik denk dat we op de goede weg zijn en dat kwaliteit overwint.'

Simone Knaapen, Vrijwilligers Centrale Amsterdam (VCA)

'De Heemtuin is een mooi, concreet project waarbij je veel partners kunt betrekken. Je kunt vrijwilligers ook op het organisatorische vlak inzetten. De VCA kan het Bos helpen om zich te ontwikkelen als vrijwilligersorganisatie. Neem in het Bosplan structureel aandacht op voor het werven, binden en begeleiden van vrijwilligers. Dat is de sleutel tot het succes.'

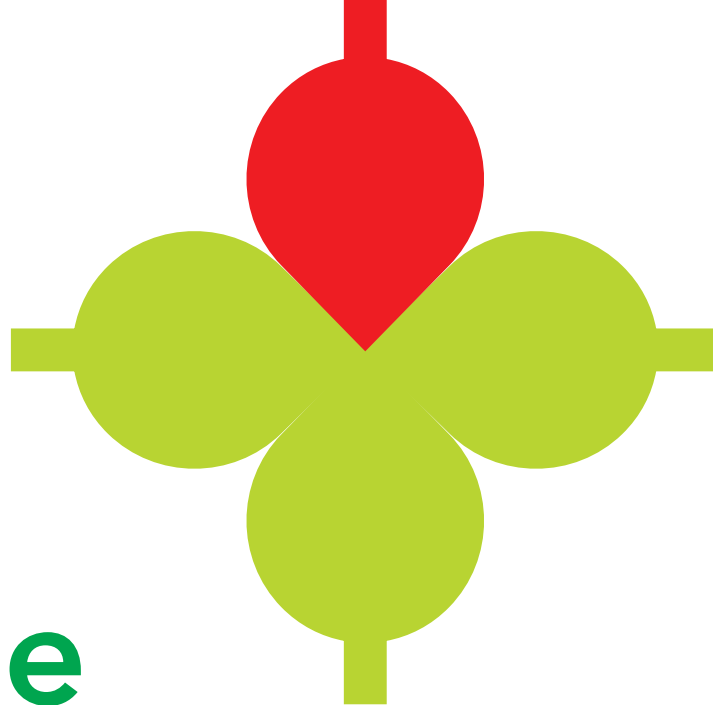
Jan Schutte, DWI Werk en Uitvoering

'De Heemtuin is een prachtplek om de onderlinge samenwerking uit te bouwen en te verstevigen. Voor mijn deelnemers is het belangrijk om te ervaren dat ze met weinig toch veel kunnen bereiken als ze hun best doen. We laten ze hier zien hoe het moet en wat ze kunnen. De uitdaging wordt groter omdat er meer mensen met zwaardere rugtassen binnenkomen.'

Dirk Pool, Streetcornerwerk

'Aan een project als de Heemtuin kan mijn doelgroep veel eigenwaarde ontleen. Onze begeleiders hebben groentechnische, vakinhoudelijke expertise van het Bos nodig. Vandaag is pure winst: de kennismaking met partners van DWI, het contact met boswachters en opzichters. Ik kan zeker een bijdrage leveren in het bij elkaar brengen van mensen en middelen.'

Realisme en inspiratie

Mocht je van kunstenaars verwachten dat zij zich gretig verliezen in dagdromen, dan kom je tijdens het atelier Kunst & cultuur bedrogen uit. De aanwezige experts en makers tonen zich in de eerste plaats realistisch. Zij willen best hun fantasie over kunst en cultuur in het Bos de vrije loop laten, maar eerst benadrukken meerdere deelnemers hoe belangrijk zij het vinden dat plannen en projecten ingebed zijn in een heldere visie op het Bos.

Verder is er nadrukkelijk behoefte aan duidelijkheid over de randvoorwaarden om ideeën vervolgens ook met succes te kunnen uitwerken. De nuchtere constatering dat zowel de natuur als het dagelijks vliegverkeer beperkingen oplegt aan de mogelijkheden voor podiumpresentaties, past in dit realisme. Ook in dit atelier weer thema's die al eerder de revue passeerden: gezamenlijke promotie, werken aan een internationaal profiel, sponsoring (Zuidas), bereikbaarheid en verlichting in het Bos.

Marjan van Hooff, Hooffzaak

'Het Bos mag best een schop onder zijn kont hebben. De vormgeving is prachtig, de invulling gedateerd. Maak van het Bos een vitaal onderdeel van de stad met natuur én cultuur waar niemand omheen kan. Zet kwaliteit voorop bij inhoud en vormgeving en zorg voor praktische communicatie met relevante netwerken. Het Bos is nooit af, maar is eeuwigdurend materiaal.'

Bos als materiaal

Als het dan over kunst en cultuur zelf gaat, blijkt er veel enthousiasme voor beeldende kunst als speerpunt. Het atelier levert een aantal mogelijke quick wins op: een verbinding met het Van Eesterenmuseum aan de Burgemeester de Vlugtlaan, een tentoonstelling van 21 in email uitgevoerde schilderijen van Mondriaan (generatiegenoot en vriend van Van Eesteren), een shop met door kunstenaars ontworpen Bosproducten en een pilot-project Artist in Residence op het Vogeleiland.

Waarom in het Bos?

Een veelgehoorde aanbeveling is dat de kunstprojecten zich inhoudelijk zouden moeten verhouden tot de plek waar ze plaatsvinden. Waarom wil je dit in het Amsterdamse Bos doen, zou de eerste vraag moeten zijn bij elk project. Vooral voor beeldende kunstprojecten is vervolgens de vraag interessant: wat wil je met het Bos doen? Verder leggen de kunstenaars in een tijd dat de budgetten voor kunst onder druk staan, nadruk op begrippen als verbinding en samenwerking. Eén ding moet voorop blijven staan: kwaliteit!

Thema Beeldende Kunst

Idee 1 Artist in Residence

- Opdracht aan kunstenaar die tijdelijk in het Bos verblijft
- Financieren via tv-programma 'The Making of...', 'The Artist of...' (real-life)
- Product: expositie en verkoop

Artistieke randvoorwaarden

- Opdracht ligt in het verlengde van de visie op het Amsterdamse Bos
- Werken met het Bos als materiaal (van natuur tot bezoekers en activiteiten)

Idee 2 Zoek vaker de verbinding met locaties buiten het Bos

- Voorbeeld: fototentoonstelling Amsterdamse Bos in Museum Jan van der Togt
- Doel: het Bos in de etalage zetten

Victor Tiebosch, Art Brands Corporation B.V.

'Een project als Artist in Residence heb je in eigen hand. Het Bos beschikt over het materiaal en de mankracht. Blijf vooral jezelf, en voeg er dingen aan toe die passen in de sfeer van het Bos. Ik zou graag een bijdrage leveren aan sponsorwerving en organisatie van evenementen, als er aan bepaalde randvoorwaarden is voldaan.'

Rutger Emmelkamp, Rietveld Academie

'De Artist in Residence kan heel snel beginnen. Het gebouw voldoet aan alle randvoorwaarden. Bepaalde vragen kun je voorleggen aan werkgroepen, bijvoorbeeld architectonische. Vaste gebruikersgroepen protesteren het eerst tegen zaken als kunstmanifestaties. Zij identificeren zich met het Bos. Maar ze weten ook veel van het Bos, dus is het zinvol om hen te betrekken.'

Richtje Reinsma, beeldend kunstenaar

'De residency kan snel beginnen als pilot. Om het te laten bloeien is meer nodig. Doe vaker dit soort denktanks en zorg voor een bemiddelingsinterface op internet. Ik vind het fijn dat het Bos niet gebrand is, maar ongrijpbaar en divers. Dat heel veel mensen hier hun gewoontes hebben, is interessant. Verleid hen via hun gewone bezoek naar een voorstelling of performance.'

Thema Gebouwen

Idee 1 Artist in Residence als pilot op Vogeleiland

- Locatie is leidend
- Interdisciplinaire aanpak
- Kan mede leiden tot visie op Bos
- Product: lezing, presentatie, kunstwerk, work in progress

Randvoorwaarden

- Formuleer een onderzoeksvraag.
- Link met publiek, uitmondend in presentatie of werk
- Architectuur niet van belang, mobiel mag ook

Wat kan het Bos bijdragen?

- De kunstenaar opnemen in het netwerk van eigen professionals (zoals boswachters) en daarbuiten

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Connecties met partijen als Transartists, Rietveld en Agentur
- Inzetten op Europese cultuurfondsen

Idee 2 Blijvend gebouw ≠ museum

- Paviljoen
- Tentoonstellingsruimte
- Hedendaagse kunst

Randvoorwaarde

- Architectuur (voorbeeld Glazen Huis Amstelpark)
- Vaste programmering/curator
- Spannende locatie

Samenwerkingskansen

- Stedelijk Museum (dependance?)
- Rietveld Academie
- Next Nature
- Virtueel Museum Zuidas
- De Appel (curatorenopleiding)

Thema Evenementen

Idee Hét Amsterdamse Bosfestival, jaarlijks laatzomer. Mogelijk motto: Jong en Oud, Meester en Gezel. Verleid het picknickpubliek.

- Stap voor stap opbouwen
- 14-daags, verschillende disciplines
- Variatie aan voorstellingen (in duur en discipline)
- Samenwerking met Oerol (parels van Oerol)
- Jazzconcert, openluchtbios (Bike-in Movies), alternatieve bands/soundscapes

Randvoorwaarden

- Hekken of niet?
- Het Bos moet bruisen, maar niet brullen
- Kunstopleidingen betrekken
- Milieuverantwoord (fiets, geen plastic bekers)

Wat kan het Bos bijdragen?

- Meedenken en faciliteren
- Commitment
- Mankracht (beheerders, boswachters)
- Infrastructuur (verlichting, transport)
- Sponsors benaderen

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Elkaars bezoekers verbinden
- Sponsors benaderen

Frances Sanders, Bostheater

‘Een nieuw festival is kansrijk. Ik zou het geweldig vinden als er veel dingen komen, maar ik hoop dat het Bos zich niet in de luren laat leggen door commerciële drijfveren. Als je een groot evenement organiseert, sta in je aankleding dan voor de sfeer van het Bos. Bloem zei: ‘Elke verandering is een verslechtering zelfs als het een verbetering is.’

Lis Borrèl, ISH/Stichting Balls

‘Het tweeweeks zomerevenement kan snel geconcretiseerd worden. Als het Bos commitment toont en voor logistiek en verlichting zorgt, kunnen wij over de programmering meedenken en partners aandragen. Onze achterban heeft wel wat met het Bos: het zijn skaters en fans van extreme sports en theater. Ze houden van sporten en met zijn allen in het park hangen.’

Thema Samenwerking

Idee 1 Operatie Föhn, een warme culturele wind die stadsdelen verbindt.

- Een verbinding van de landtong Oudehaagseweg naar Bos
- Rekening houden met natuurwaarden
- Gebruikmaken van goodwill en partnerschap Bos

Idee 2 Multimediazuil in Bezoekerscentrum

- Beelden van activiteiten in het Bos
- Binnen zes maanden te realiseren

Idee 3 Samenwerking Artistiek platform

- Bijeenbrengen samenwerkende partijen
- Formuleren missie en visie
- Formuleren gemeenschappelijke doelen

Elsbeth Pluimers, Nieuw en Meer

‘Het succes van een culturele zone aan de zuidwestflank van Amsterdam hangt af van de mate waarin betrokken instanties samenwerken. Wij kunnen er een bijdrage aan leveren dat de schaal-sprong ook gedragen wordt door de diverse bureaus. Als er een fysieke verbinding komt, komt West hierheen op de fiets.’

Jan Ebbinge, Vrienden van het Bos

‘Oud-beheerder Remco Daalder zei: ‘Wat er ook gebeurt, mensen moeten altijd zonder portemonnee naar het Bos kunnen komen en zich kunnen amuseren.’ Maak een campagne om mensen op de fiets te laten komen, bij de sportwedstrijden in het weekend. Een nieuw kleinschalig festival trekt me wel. Als je entreegeld vraagt, is het haalbaar. Wij kunnen communicatie leveren.’

Anita Frank, Stadsdeel Zuid cultuur

‘Haal de stad binnen, maar pas tegelijkertijd op dat het geen pretpark wordt. Kijk naar de ervaringen op plekken als Spaarnwoude en het Vondelpark. Laat mensen meepraten over hoe je de contouren en je profiel vormgeeft. Hoe specifiek je bent in je doel, hoe beter je de relaties kunt leggen met geldschieters.’

Eerst beleven, dan leren

Wat is het recept voor natuureducatie anno nu? Met blote voeten de natuur ondergaan en spelenderwijs het Bos ontdekken. Vooral geen bibliotheek aan informatie over de bezoeker uitstorten, maar aansluiten bij diens beleving en de keuzes die hij of zij al maakt. Verleiden in plaats van opdringen. Verhelderen met duidelijke trajecten en verrassen met subtiele signalen. Dit is zomaar een greep uit de vele aanbevelingen uit het vijfde Bosatelier. De groep is de kleinste van alle ateliers. Dit biedt de deelnemers de gelegenheid om elkaar uitgebreid te bevragen en een aantal ideeën uit te diepen.

Van topervaring naar ontplooiing

Wat is de basis van natuureducatie? Een eenvoudige wandeling van een kwartier door een natuurgebied kan, zeker voor kinderen, een 'topervaring' opleveren. Verder is het een kwestie van weten wanneer je wat aanbiedt. Bij Artis (14 hectare, 1,2 miljoen bezoekers) werken marketing en educatie nauw samen in één afdeling. Bezoekers krijgen op allerlei manieren informatie over wat er 'speciaal is op dit moment'. Verzorgers spelen een grote rol als ambassadeurs. De deelnemers

zien kansen voor arrangementen en combinaties van bestaande activiteiten. Hierbij kan de huidige fysieke en organisatorische infrastructuur worden ingezet. Zo kun je een zomerdagkamp voor basischolieren ontwikkelen, maar ook high-end heisessies voor bedrijven op de Zuidas.

Leef je in de gebruiker in

Het belang van denken in doelgroepen komt aan de orde: van de bezoeker die de natuur beleeft vanaf het terras van een café tot

de wandelaar die het liefst ongestuurd door ruige gebieden struint en dieren wil observeren. Een breed gedeeld inzicht is dat de sleutel voor een succesvol aanbod ligt bij aansluiting bij gedrag van diverse groepen bezoekers. Net als in andere ateliers klinkt ook hier een pleidooi voor een integraal plan voor bewegwijzering waarin zorgvuldig wordt voortgebouwd op de vele bestaande kwaliteiten.

Mirella Verveijzer, Anmec

'Ga terug naar je basis. Het zintuigpad lijkt me kansrijk. Iemand zei vandaag dat het zo'n eyeopener was dat het bij educatie in eerste instantie over natuurbeleving gaat. Wij kunnen het Bos adviseren over hoe je die natuurbeleving stimuleert, bijvoorbeeld via scholen. Of laat scholieren met ouderen naar het Bos gaan. Ze leren door te doen. Dat geeft verrassende resultaten.'

Thema Leren door doen

Uitgangspunt: ga uit van de bezoeker en diens actieradius.

Idee Blotevoetenpad, gericht op seizoen- en natuurbeleving via de zintuigen (dit is uitgevoerd op twee plekken in Nederland). Doorbreek de begrenzing van natuur vs recreatie.

Randvoorwaarden

- In het hele Bos, ongeacht waar je binnenkomt (gebruik je kennis over actieradius, waar bezoekers het Bos binnenkomen en de duur van een bezoek)
- 15 minuten, maar ook vier uur
- Kruip door, sluip door
- Onbegeleid, maar ook begeleid (site, GPS of boswachter)

Wat kan het Bos bijdragen?

- Met nieuwe ogen naar het Bos kijken
- Blijven toetsen voor de lange termijn
- Communiceren, communiceren

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Eigen expertise (aanvulling op de natuurkennis van boswachters, marketing en communicatie, educatie, kennis bezoekers)
- Samenwerking met gemeente Amstelveen
- Vrijwilligers

Natasha Silva, Artis

'Artis heeft veel expertise op het gebied van educatieve programma's, activiteiten en excursies. Daar zouden we meer in kunnen samenwerken. Voor mijn zontje is de dagtocht in het Bos bij de zomerse opvang een hoogtepunt. BSO-leidsters hebben vaardigheden om activiteiten te organiseren, het Bos kan de natuurkennis toevoegen.'

Fieke Roozen, Stichting Fun Forest

'Ga vandaag aan de slag met activiteiten die weinig tot geen subsidie kosten, maar waar wel energie in zit. Ik zie veel kracht tussen de ondernemers, ook in relatie tot maatschappelijke doelen. Zorg voor een coördinator hiervoor, bijvoorbeeld vanuit de gemeente. Quick win? Zet de Bosmobiel in voor educatieve doeleinden!'

Thema Arrangementen

Uitgangspunt: zorg dat alles wat je doet past bij de visie van het Bos.

Idee Summer Camp/Bos Academy Beleving natuur + cultuur + sport

- Enkele weken per zomer
- (Deels) met dezelfde kinderen als deelnemer
- Neem ze mee, laat ze ervaren.
- Bied in de laatste periode een keuzemenu.

Randvoorwaarden

- Coördinatiepunt/front office (bezoekerscentrum)
- Maak gebruik van wat er al is.
- Kijk goed naar leeftjindeling.
- Bouw het rustig op.
- Leg de kosten neer bij de afnemende (BSO-) organisaties.
- Organiseer ook een open week m.b.v. doelgroepgerelateerde subsidies.
- Zorg voor goede verzekering en dek de aansprakelijkheidsrisico's af (best practice Waterleiding-duinen).

Geert van Griethuijsen, Stichting Veldstudie

'Financieel gezien is een zomerkamp met een BSO-organisatie het meest haalbaar. Als je met 25 kinderen begint, kun je jezelf de mogelijkheden geven om speels om te gaan met de invulling van je programma. Je lost de leraren af met andere professionals. Wij kunnen diensten verlenen en combinaties verzinnen. Wij hebben een practicumvoorziening om dingen te bekijken.'

Martijn van der Kroef, KinderRijk

'Een dagkamp is goed realiseerbaar. Begin klein, ga rustig van start en zorg voor een goede opbouw per week en per drie weken. Dat kun je dan vergroten, afhankelijk van hoe het loopt. Zorg dat het past in de visie van het Amsterdamse Bos. Vlecht de elementen natuurbeleving, sport en cultuur samen tot een passend, prachtig concept. Wij willen wel voorloper zijn.'

Ellen Versteeg, All Season Sports

'Ik vind de jeugdkampen een goed, concreet idee. Kweek bij de jeugd begrip voor de natuur en de mogelijkheden die het Bos biedt. Educatie moet niet te resultaatgericht worden. Laat kinderen van de paden dwalen en de natuur aanraken. Mijn tip: verbind de eilandjes in het Bos. Zorg voor een soort salesafdeling en maak arrangementen voor bedrijven. Maak het dichtbij.'

Thema Informatie, communicatie en marketing

Idee 1 Marketing: hoe zetten we het Bos in de etalage? Beantwoord de vraag wat het Bos te bieden heeft voor wie. Identificeer de doelgroepen, van natuurliefhebber tot scholier tot ouder.

Vertalen in beleving

- Benoem thema's (bijvoorbeeld: stilte, ruimte, water, bewegen) en ga die vermarkten (bijv. via billboards in de stad).

Randvoorwaarden

- Thema's sluiten aan op visie
- Interactiviteit (niet alleen zenden, ook ontvangen)
- Dialoog met de gebruikers
- Budget

Wat kan het Bos bijdragen?

- Mecenaten aanschrijven
- Publiek zoeken (scholen, uitmarkt, jaarlijkse Bosdag)

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Amsterdamse Bos TV, aansluiting bij thema's
- Stadspas maakt match met doelgroepen

Idee 2 Informatie: hoe laten we bezoekers kennismaken met het Bos?

- Beleving verbeelden
- Boswandelingen (routes) namen geven
- Site informatiever en interactiever
- Verwijzingen op andere locaties

Wat kan het Bos bijdragen?

- Eenheid van stijl bewaken
- Expertise inwinnen
- Bosverhalen

Clara Kroes, DMO Stadspas

'Een echte quick win is de wandelpaden meer aansprekende namen geven, zoals het Eekhoorn-tjespad. En het adopteren van stukjes Bos kan heel goed werken. Ik kom hier graag mijn expertise als marketeer bij Stadspas aanbieden. Wij hebben veel bezoekersinformatie waar het Bos tot nu toe niet of nauwelijks naar heeft gekeken.'

Uitzoomen op de kaart, inzoomen op trots

Twee zaken vallen op in dit atelier. In de eerste plaats hebben de presentaties een visueel karakter. Deze professionals, met een achtergrond in planologie en marketing, denken al snel in pictogrammen, schetsen en plattegronden. Ten tweede zijn de al dan niet bestaande randvoorwaarden nauwelijks onderwerp van gesprek. Men neemt alle vrijheid om de kaart van het Bos opnieuw in te tekenen.

Hoezo rendement?

Wat wel discussie oproept is de term 'maatschappelijk rendement', een begrip dat boven alle ateliers zweeft. Wat is dat nu precies, maatschappelijk rendement, en op welke punten valt er voor het Bos en de stad Amsterdam winst te boeken? Uit de verkenning die de groepen vervolgens aan deze vragen wijden, komt als conclusie: de optelsom van alles wat er in het Bos plaatsvindt, is een ode aan maatschappelijk rendement. Tegelijkertijd signaleert het gezelschap dat er nog volop kansen liggen om dit meer uit te dragen.

Zet jezelf op de (nieuwe) kaart

Als het aan deze groep ligt, komt er een nieuwe kaart van het Amsterdamse Bos en de omgeving, simpelweg door een stukje uit te zoomen. Zo kan het Amsterdamse

Bos zich tot natuurlijk centrum maken van een gebied dat zich uitstrekt van het Leidseplein tot en met Bovenkerk en van de Slotterplas tot en met de Amstel. Door deze simpele ingreep borrelen als vanzelf nieuwe denkbeelden op: een waterverbinding met de Oeverlanden ten noorden van de Nieuwe Meer, een nieuwe zonering die gericht is op een goed onderscheid tussen rust en actie.

Trots

De ateliers zijn bedoeld om dromen op te halen, niet om complimentjes te scoren. Maar dat we trots mogen zijn én die trots moeten uitdragen, horen we vandaag weer van vele kanten. Complimenten van collega's als Park Sonsbeek, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten betekenen veel voor ons. Wij worden in allerlei onderzoeken

genoemd en geroemd, we zetten een plus op de omgeving, zeggen ze. Adel verplicht, zei ons hoofd Marijke Andeweg bij haar allereerste inleiding. Dat nemen we met zijn allen zeker ter harte.

Emile Bruls, Kenniscentrum Recreatie

'Amsterdam is groter dan de gemeentegrens. Richt je blik op de gehele stedelijke omgeving. Zie jezelf meer als onderdeel van de grotere stadsregio. Steek daar energie in en ga het doen. Wij kunnen je helpen om vanuit de recreant te denken, in plaats van vanuit het aanbod. Combineer de analyse van je aanbod en je identiteit met een analyse van de leefstijlen van bezoekers.'

Thema Branding

Uitgangspunt: het Amsterdamse Bos heeft een sterke identiteit (inhoud en kwaliteit). Draag de kwaliteit uit en zorg voor acceptatie om het maatschappelijk rendement te behalen. (Formule: Effect = Kwaliteit x Acceptatie. Best practice: I Amsterdam).

Idee Maak zichtbaar wie je bent en wat je te bieden hebt.

- Iconen of Big Five etaleren
- Stuur het Bos de wereld in.
- Een prominentere huisstijl (fysiek)
- Zet meer middelen in (foto's, exposities, verhalen).

Randvoorwaarden

- Open: wees altijd eerlijk en open over wat je doet en waarom.
- Houding: wees geen arrogante Amsterdammer, wees nederig.
- Toegankelijk en bereikbaar (telefoon, site, social media)

Wat kan het Bos bijdragen?

- Laat anderen het werk doen en faciliteer dit (word of mouth marketing).
- Breng de gebruikersgroepen in kaart.
- Wanneer en waarom benader je deze? (incidenteel of toevallig)
- Activeer deze groepen.

Adriaan van Koeverden, Staatsbosbeheer

'Betrek de Nieuwe Meer bij het Bos en maak een mooi strand aan de zonzijde. De Big Five is een heel goed idee. Welke vijf punten wil je de nieuwe bezoeker in ieder geval laten zien? Wij dragen het gastheerschap actief uit in de natuur. Daarover kunnen wij hier een bijdrage leveren. En het Bos kan ons veel leren over commerciële exploitatie door recreatieve ondernemingen als het klimbos.'

Jeroen Glissenaar, Urban Forestry, gemeente Arnhem

'Je hebt een heel sterk product en daar ben je tot nu te bescheiden over. Verkoop je trots. De mensen die hier werken, zijn toegewijd en kundig. Er gebeurt veel en ook nog eens op de goede manier. Dat mag je uitdragen. Wij kunnen helpen met het aangeven van de waarde voor de omgeving, ook in euro's uitgedrukt. En hoe je je netwerk opzet met je stakeholders. Misschien kunnen we zusterparken worden.'

Thema Verbinding met de stad

Uitgangspunt: het Bos moet sociaal en fysiek verbonden worden met de stad. Groen is een verbindende factor voor sociale cohesie. Er is al heel veel.

Idee Kies een grotere uitsnede voor het nieuwe beleidsplan, kies voor connecties.

- Strand Nieuwe Meer (broedplaats)
- Connectie met nieuwe golfbaan
- Schiphol (stop-over toeristen)
- Sterke lijn naar Vondelpark
- Verbinding met Westelijke Tuinsteden (veel groen, weinig recreatief programma)
- Maak vaker gebruik van Meeting Points (vergrijzing Amstelveen).
- Zoek verbinding met VU-ziekenhuis.
- Steek het Nieuwe Meer over (Nieuwe-Meerhopper).

Randvoorwaarde

- Ontwikkel het samen met ondernemers (Bosshuttles vanaf de Zuidas, Schiphol).

Gerard Lebbink, Stadsdeel Zuid

'Ik vind de verbinding over de Nieuwe Meer erg kansrijk. Wij kunnen een rol spelen bij het promoten en realiseren van goede verbindingen. Als de Zuidas een shuttle begint, zullen wij dat omarmen. Wij willen de groene longen aan weerszijden van de Zuidas en Buitenveldert benutten. Bezing de kwaliteiten van het bos in een Ode aan het Amsterdamse Bos.'

Femke Haccoû, Dienst Ruimtelijke Ordening

'Laat het Bos gebruikmaken van WiFi en sociale media. Je bereikt er mensen niet alleen mee, maar activeert ze ook en creëert betrokkenheid. Amsterdam werkt aan groene krachtwijken om kansarme Amsterdammers toegang te geven tot goede recreatieve verbindingen. Zo kan het Bos verbonden worden met de Sloterplas voor een diverser aanbod in groenactiviteiten.'

Jeroen Voskuilen, bezoekerscentrum Sonsbeek, Arnhem

'Het uitgangspunt van het Amsterdamse Bos zit hem in het ontstaan. Ga terug naar de basis en dan zul je zien dat veel dingen die nu gebeuren ook al bedacht zijn bij het ontstaan. Wij kunnen met het Bos praten over valkuilen en houding. Blijf alsjeblieft positief richting Amstelveen.'

Thema Zonering

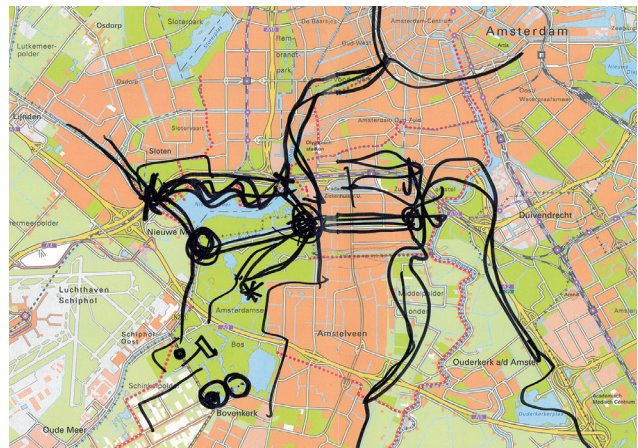
Uitgangspunt: 'Dit is een behendig gemaakt Bos met veel geheime en ongebruikte schatten.'

Idee Nieuwe zonering

- Kies voor een zonering die 'meeveert' met hoe het ooit bedacht is.
- Vergroot de kaart (uitzoomen) en maak de connectie met de stad.
- Maak van bestaande infrastructuur niet de grens, maar een midden waar je langs of onderdoor kan.*
- Maak de zonnkant van het Nieuwe Meer ook het Bos.
- Maak van het water een midden (dit brengt je dicht bij de stad en ontlast de rustige gebieden aan de zuidkant van het Bos).
- Maak in het zuiden een route/circuit met icoonwaarde.
- Ingang bij de camping verdient meer allure.
- Zet water meer in als icoon/beeldmerk van het Bos.

Het geheim: verborgen in het Bos ligt een wereld van laan, water en de onontdekte berg als icoon.

* Zorg voor hechting door boswaardige onderdoorgangen bij de toekomstige verbreding A9.

Op 3 februari was wethouder Freek Ossel te gast bij het Atelier Recreatie. Na de presentaties van de werkgroepen bedankte hij de deelnemers voor hun inspirerende inbreng. Hij gaf hierbij de volgende reactie:

Freek Ossel wethouder Wonen en Wijken, Openbare Ruimte en Groen

'Het maken van een nieuw beleidsplan begint bij de vragen 'Wat voor Bos wil ik zijn?' en 'Hoe zit het in elkaar?' Het Bos is cultureel erfgoed, dat is de basis. Het heeft verschillende functies en een enorme diversiteit, maar het is ook geheimzinnig. Dat maakt het bijzonder. Van daaruit ga je kijken wat de verbinding met de stad is. Onze groengebieden zijn zeer aansprekend voor oude en nieuwe Amsterdammers. Het Westerpark is een soort integratiefactor geworden. De link met Nieuw West leggen is heel interessant, maar bedenk wel goed wat die verbinding zou moeten zijn. Groen en recreatie is belangrijk voor grote steden. Met alleen stenen verliest een stad haar allure. Je ziet dat bewoners elkaar opzoeken in parken, het bevordert de leefbaarheid in stedelijke gebieden. Ik wil in het Bos informatie kunnen vinden die mij niet op kleuterniveau aanspreekt of het gevoel geeft dat ik biologie moet hebben gestudeerd. Om dat te realiseren moet je goed doordenken. Goede informatie bieden is heel precies werk. De eerste grote vraag is: wat past bij elkaar? De tweede grote vraag is heel banaal: kunnen we het betalen? We moeten niet bang zijn om bepaalde delen van het Bos goed uit te baten, met respect, en andere delen geheim te laten. Zolang je niet het gevoel krijgt dat je ergens overheen moet stappen voordat je in de volgende zone komt. Moeilijke opgave, dus volgens mij heb je nog wel een atelier nodig.'

Frank Meijer, MTD Landschapsarchitecten

'Dit is in Nederland een heel bijzonder Bos. Versterk zowel de intensieve als de extensieve delen van het Bos in hun eigen kwaliteiten. Orden deze beide werelden binnen het gedachtegoed van het Bos. Dan zet je in op een organisatie van het Bos waarbij alle facetten hun plek krijgen.'

Leny Bregman, Natuurmonumenten

'Bos, je doet het al heel goed. Je moet het collectieve geheugen opfrissen. Houd binnen de veelheid van het gebruik de kwaliteit in het oog. Anders wordt het rommelig. Een duidelijke zonering helpt daarbij. Wij kunnen deskundigheid leveren op het gebied van natuurbeheer. Het is belangrijk om de flora en fauna goed in beeld te brengen.'

Quirijn Verhoog, Vondelpark, Stadsdeel Zuid

'Dit Bos verdient een mooie, heldere hoofdingang. Alles is hier al op gericht, qua ontwerp en maatschappelijk gebruik. In het Vondelpark hebben wij bij de renovatie leren werken met gebruikerscommunities. Zorg dat je met meerdere partijen een overkoepelend doel nastreeft, de krachten bundelt en verantwoordelijkheden en zorgen deelt.'

Een zaak van beweging

In het Bos gaan natuur en sport hand in hand. Sporters komen om in een natuurlijke omgeving te sporten. Natuurliefhebbers zoeken het Bos op omdat het een levendig gebied is. Tijdens het drukbezochte laatste atelier kijkt een groep van veertig professionals vanuit een sportief perspectief naar het Amsterdamse Bos. Opvallend veel van hun dromen gaan over kansen om juist de ongeorganiseerde sport nieuwe impulsen te geven. De georganiseerde sport en de faciliteiten van het sportpark komen in beeld bij ideeën als arrangementen om verschillende doelgroepen te bedienen (naschoolse opvang, programma's voor jongeren tussen 12 en 18 jaar, trainingsarrangementen voor het bedrijfsleven en gezondheid voor 55-plussers).

Schildpad en haas

Het atelier Sport is het eerste waar het thema 'snelheden' nadrukkelijk aan de orde komt. Hoe kun je als bos zorgen dat wandelaars, fietsers, skeelers en ruiters elkaar kunnen ontlopen en veilig kunnen recreëren in het Bos? Ook zaken als het openbare karakter van het Bos en sociale veiligheid (toezicht, verlichting) als randvoorwaarden voor bepaalde initiatieven komen aan de orde.

De eerste sessie (Dromen) levert de volgende ideeën en aanbevelingen op:

Groep 1

- Ontwikkel arrangementen voor bedrijven (best practice: Genneper Parken, Eindhoven).

- Zoek het in nieuwe (game)sporten voor jongeren, inclusief marketing via sociale media (best practice: Duisburg roeibaan met hippe watersportevenementen).
- Speel in op de vergrijzing, sluit aan bij de behoeften van groeiende groepen met veel vrije tijd (slimme concepten voor accommodaties met leegstand).

Groep 2

- Combineer natuur en sporten als mountainbiken, vloten bouwen, skeelers, schaatsen.
- Maak een samenhangend pakket dat ook interessant is voor scholen en bedrijven (geef de Sportas body).
- Focus op evenementen voor scholen (Universiade, Olympi-

sche dagen) en breng trainers en topsporters uit het Bos naar de scholen.

Groep 3

- Kies voor verbreding van de ongeorganiseerde sport, die voor grote aantallen volwassen bezoekers zorgt.
- Zorg voor goede faciliteiten voor ongeorganiseerde sporters (materiaalhokken, playground, veilige fietsroutes) en voorzieningen voor zowel snelle sporten (fietscross) als trage sporten (jeu de boules).
- Promoot ongeorganiseerde sport via sociale media (Bos-app), displays, routes met moderne hulpmiddelen.

Groep 4

- Zorg voor meer reliëf, maak de berg hoger en zorg voor neerwaarts stromend water.
- Kies voor verschil in snelheid. Maak een plek voor durfsporten, maar ook een stiltebos. Gebruik de daluren slim.
- Breng sport en cultuur samen, bijvoorbeeld voor gezinnen met jonge kinderen.

Na deze verkenning gaan de deelnemers in groepen uiteen om vier thema's uit te diepen.

Thema Zonering

Idee Kies voor zonering op basis van snelheid van activiteiten en gebruikers. Voorkom verdringing tussen gebruikers door een tunnel of beveiligde kruising aan te leggen.

Randvoorwaarden

- Duidelijke bewegwijzering
- Niet verbieden, maar aanwijzen
- Compenseren van natuur die moet wijken voor nieuwe snelle activiteiten
- Keuze: exploitatie (materiaal, cursussen, etc.) centraal bij ingang of bij ondernemers?

Wat kunnen organisaties bijdragen?

- Specialistische kennis van exploitanten met eigen identiteit
- Kennis en netwerk van natuurorganisaties, wandelsport, ANWB, ENWB

Wat kan het Bos bijdragen?

- Overkoepelende visie (ontwikkelen met stakeholders)
- Marktonderzoek (gegevens over doelgroepen/bezoekers, daluren/piekuren)
- Haalbaarheidsonderzoek
- Budget (niet alleen bij de gemeente, maar ook bij exploitanten en uit de markt)

Jeroen Hofman, Stadsdeel Zuid, Amsterdam

'Ik ben hier als hardloper eens hopeloos verdwaald. Gebruik nieuwe systemen als TimePoint, dat kost weinig groen. Het Bos biedt probleemjongeren een plek zonder de afleiding van hun normale leefomgeving. Laat bomen niet leidend zijn, maar kijk naar de behoefte van de gebruikers.'

Thema Arrangementen

Idee Creëer arrangementen vanuit een gemeenschappelijkheidsconcept (kijk naar best practices: meubelboulevards, autoboulevards).

- Betrek initiatiefnemers, ondernemers, verenigingen in een collectieve visie.
- Verbreed je vizier en kijk elders naar concepten van Sport/Bewegen/Cultuur.
- Leer van andere sectoren.
- Kies voor gezamenlijke promotie.
- Laat het concept zichzelf bewijzen door succesvoorbeelden.

Randvoorwaarden

- Inventarisatie mogelijkheden en witte vlekken
- Goede marketing (online)
- Gezamenlijk belang

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Concepten ontwikkelen met onderwijs
- Allianties aangaan met organisaties rond het Bos (sporthallen Zuid, zwembad) voor binnenarrangementen als alternatief voor buiten
- Kijken door de bril van de potentiële bezoeker

Wat kan het Bos bijdragen?

- Aanjagende, coördinerende rol
- Onafhankelijke regiefunctie (je hebt draagvlak nodig bij ondernemers)
- Vergunningstraject faciliteren

Molly Stam, DMO Amsterdam

'Wij hebben een netwerk van aanbieders die als ondernemer iets kunnen betekenen. Verder hebben wij ervaring met aanbod voor jeugd, zoals naschoolse activiteiten bij verenigingen. We hebben ook een mailinglist van welzijns- en kinderopvangorganisaties. Aan de westkant wonen veel mensen die in het Bos van alles kunnen vinden van hun gading.'

Arjen Godthelp, adviseur sportaccommodaties en sportconcepten

'Kies voor een totaalconcept. Bestudeer de best practices, maar kijk ook naar plekken waar dingen mis zijn gegaan. Zorg dat je scherp in beeld hebt hoeveel geld er nu omgaat in het Bos en naar wie het toe gaat. Als je vernieuwing op de goede manier wilt aanjagen, heb je een echte netwerker in de organisatie nodig.'

Thema Informatie/Marketing

Uitgangspunt: we willen alle Amsterdammers het Bos in hebben. Hoe bereik je groepen die nog niet in het Bos komen?

Idee Zorg voor onderscheidend lokaal en regionaal aanbod

- Schoolprogramma's voor kinderen tot 12 jaar
- Blijf gebruikmaken van traditionele printmedia (flyers, weekkrantjes).
- Maak het Bos aantrekkelijk met activiteiten die in andere parken niet mogelijk zijn.
- Zet de poort open naar Nieuw West.
- Laat ook in andere parken zien wat er in het Bos gebeurt.

Randvoorwaarden

- Investeren in IT
- Informatie synchroniseren (Bosapp, digitale zuil Vrienden van het Bos)
- Interactieve site waarop gebruiker zelf recensies kan geven

Wat kan het Bos bijdragen?

- Technisch beheer online
- Beheer inhoud in samenwerking met Vrienden van het Bos

Thema Evenementen

Uitgangspunt: je wilt meer evenementen

Idee Zorg voor één plek waar evenementen kunnen aankloppen.

- Maak evenementen breder en voor verschillende doelgroepen.
- Breng evenementen onder één noemer (bijvoorbeeld sustainability of legacy).
- Zorg dat omwonenden worden gehoord.

Randvoorwaarden

- Ontsluiting (openbaar vervoer, parkeren)
- Techniek (draadloos internet, glasvezel)
- Faciliteiten (toiletten)

Wat kan het Bos bijdragen?

- Capaciteit benoemen
- Prioriteiten benoemen
- Draagvlak stimuleren in de wijk
- Belangen waarborgen

Wat kunnen de organisaties bijdragen?

- Evenementen kunnen de buurtbewoners informeren (mogelijk verplicht).
- Landelijk of Amsterdams/Amstelveens topoverleg (burgemeesters)

Niels Balke, DMO Amsterdam

'Zorg dat alle partners in het gebied een gezamenlijk aanbod ontwikkelen. Voor dat aanbod is bijna geen extra budget nodig, omdat een groot deel er al is. De samenhang ontbreekt alleen nog. Het outdoor-aanbod kan hier met aanpassingen erg aantrekkelijk worden. Wij kunnen de doelgroep van 4 tot en met 18 jaar vanuit het onderwijs aanbrengen.'

Sander Mallie, Soccer ID

'Maak duidelijk wat er allemaal kán in het Bos volgens de gemeentes Amsterdam en Amstelveen. Laat het Bos vooral activiteiten ontwikkelen waar ze echt voor willen staan. Mijn advies zou zijn: doe unieke dingen. Bijvoorbeeld Ajax een wedstrijd laten spelen, midden in het Bos. Dan sta je als Bos op een bijzondere manier op kaart.'

Patricia Mars, DMO Amsterdam

'Kies voor een duurzaamheidsconcept waarmee je evenementen in één keer op een hoger niveau brengt. Door activiteiten in verschillende delen van Amsterdam samen te promoten kun je een gigantisch groot multisportevenement maken zonder dat je iets extra's hoeft te organiseren. Leg de link met stichting promotie Olympisch Gebied.'

Matthijs Lans, Click F1

'Met durfsporten kun je een nieuwe groep binnenhalen. Van de jongeren met wie wij werken komt 99% niet in het Bos. Als er een interessant aanbod is, kunnen ze hun wereld verbreden. Organiseer laagdrempelige toernooitjes, voor voetbal of kickboksen. Je kan ze hier een Rockygevoel bieden.'

Susanne Herberichs, Soccer ID

'We kunnen topsport vaker linken aan het Amsterdamse Bos en andersom. Tijdens het weekend van de Copa Amsterdam biedt Ringen om Amsterdam een unieke kans om mensen ook naar het Amsterdamse Bos te krijgen. Dan heb je wel een uniek evenement in het Bos nodig. Kies daar een mooie plek voor uit, want de eerste indruk is heel belangrijk.'

Bos als stapel van waarden

Hoe kijken experts uit de wereld van ecologie en natuurbeheer naar de natuurwaarden van het Amsterdamse Bos en de kansen die deze bieden voor recreatie, educatie en andere activiteiten? Met deze vraag opent dagvoorzitter Dolf Logemann, adviseur ecologie bij Arcadis, een intensieve werksessie. Het Bos wordt gezien als een unieke omgeving om een bijdrage te leveren aan een gezonde samenleving, waar de burger kan ontstressen, recreëren en in contact komen met natuur. Een gedeelde droom is dat het Bos wordt behouden voor de toekomstige generaties Amsterdammers, Noord-Hollanders en andere bezoekers.

De rijpe leeftijd van het Bos wordt als een bijzonder positieve factor gezien. Ook is er waardering voor de toegankelijkheid en het brede aanbod van activiteiten. In potentie is het Bos een showcase van de groene stad en een plek voor educatie over de klimaatneutrale leefomgeving. Tegelijkertijd is er zorg over de grote druk die op het gebied ligt, zowel vanuit de omgeving als in het brede scala aan activiteiten. Adviseur Ronald Goderie geeft een presentatie over de ontwikkeling en de huidige stand van zaken van de natuur van het Bos. Vervolgens geven de deelnemers hun visie op de ecologische kernwaarden van het Amsterdamse Bos aan de hand van een aantal cases.

Advies experts: check cumulatief effect

De experts drukken het Bos op het hart om zich als beheerorganisatie bewust te zijn van de gevolgen van alle evenementen en activiteiten samen, voor de natuur én voor de gebruikers. Check het cumulatieve effect voordat je beslissingen neemt, luidt het eerste advies. De experts zijn kritisch over de keuze voor het Land van Bosse als evenemententerrein. Zij vragen zich af hoe natuurdoelstellingen als de ontwikkeling van de Groene AS kunnen worden gewaarborgd. Het tweede advies luidt dan ook: ga vooral door met het benoemen van kernwaarden, het aanwijzen van relaties met de omgeving en het formuleren van randvoorwaarden.

Groep 1

Welke natuurwaarden zijn er nu en welke zijn sturend voor de toekomst?

1. Biodiversiteit

Manifesteert zich in soorten als eekhoorn, ringslang, ijsvogel en bunzing (ambitie: boomarter of zwarte specht)

2. Cultuurhistorische waarden

Manifesteren zich in diversiteit in leeftijd van delen van het Bos

- Schinkelbos
- Oeverlanden
- Polder Meerzicht (continueren huidige situatie)

Vraag

Wat doe je met de scherpe randen tussen water en groen. Houd je die in stand of laat je ze vervagen tot nat bos?

Opmerkingen

- A9 vormt grote barrière
- Watersysteem
 - bijna gesloten systeem
 - stilstaand water
 - veel bladafval
 - zuurstofarm

Case Evenementen Land van Bosse

'Wij vonden allemaal dat dit eigenlijk een hele slechte plek is.'

Randvoorwaarden

- Ontzie het broedseizoen (programmeer alleen vanaf half juli tot najaar).
- Voorkom lichtverstoring en beperk lichtgebruik tijdens evenement.
- Zorg dat evenementen aansluiten op de Bossfeer.
- Kies voor vaste routing via bosrandweg + parkeren.
- 'Genoeg is genoeg'
- Aantal evenementen
- Omvang evenement
- Veiligheidsniveau
- Logistiek
- Kies voor heldere tijdsvakken.
- Mogelijk conflict met Groene AS langs terrein (Flora- en faunawet)
- Breid de gedragscode Flora- en faunawet gemeente Amsterdam uit voor evenementen.

Geert Timmermans, Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling, Amsterdam

'Stem je beleid niet af op incidenten. Een gedragscode biedt een goede wettelijke basis voor het pad dat je wilt bewandelen. Aan zo'n toetsingskader kun je de monitoring ophangen. Kijk naar de metropool in zijn geheel en laat niet alle gebieden hetzelfde doen.'

Case Kleinschalig bosfestival bij openluchttheater

Randvoorwaarden

- Muziek alleen onversterkt
- Geen extra verlichting
- Eventuele nieuwe bebouwing in samenhang met de omgeving (ecologisch bouwen)

Opmerkingen (algemeen)

- Breng het Bos niet alleen qua beheer, maar ook als grondgebied onder verantwoordelijkheid van gemeente Amsterdam.
- Zorg voor goede ontsluiting.
- Saneer de paden.
- Kies voor minder asfalt en meer beweging (bijvoorbeeld rond de Zonneweide).
- Onderzoek de mogelijkheden voor een 'eigenrisicobos' voor natuurbeleving (best practice: boulderbos Fontainebleau).
- Handhaaf ambitie om Schinkelbos te vergroten.

Bas de Jong, Provincie Noord-Holland

'Als je te veel verschillende activiteiten wilt, ben je voor je het weet je identiteit kwijt. Doe meer samen met andere terreinbeheerders, dan kun je een verdienmodel ontwikkelen op basis van een bredere exploitatie. Elke keer verbaas ik me hier over de rustige geborgen sfeer.'

Groep 2

Centrale vraag:

Hoe breng je ecologie en evenementen met elkaar in overeenstemming?

Conclusie:

Land van Bosse is geen logische keuze als evenemententerrein door contact met de Groene AS in aanleg. Broedende vogels in oevers vormen een 'ecologisch knelpunt'.

Gebieden die bescherming behoeven:

- Schinkelbos
- Vogeleiland
- Orchideeënhoek
- Oeverlanden bij de Amstelveense Poel

Opmerking

Burgers hebben meer overlast van geluid dan dieren (behalve in de broedtijd).

Case Evenemententerrein

'Geen gelukkige keuze'

Aandachtspunten

- Geluid
- Licht
- Afval
- Aan- en afvoer mensen
- Drainage

Randvoorwaarden

- Maximaliseer het aantal 'schadelijke' evenementen (inclusief op- en afbouw).
- Alleen buiten broedseizoen
- Stem de gedragscode flora- en faunawet van het Bos af op de geplande evenementen.
- Zorg voor goede aanvoer (pendelbussen).
- Stimuleer fietsen voor bezoekers.

Opmerkingen (algemeen)

- Door het sterke groeigehalte kent het Bos een hoog percentage dood hout. Mogelijk kan er meer gekapt worden.
- Zorg bij verbreding van de A9 dat ecologische effecten worden gecompenseerd.

Rein de Waal, Alterra

'Dit bos begint zo waardevol te worden dat je er zuinig op moet zijn. Het tempo van het Amsterdamse Bos is anders dan dat van de mens. Met je fiets crossen kan ook op een oude vuilnisbelt. Kijk liever welke ecosysteemservices het Bos kan leveren.'

Erik Schuilenburg, Rijnland

'Veel gemeenten willen alles voor zichzelf organiseren. Kijk naar je buurgemeenten en maak dan keuzes. Niet meer overal alles willen zou voor Nederland veel oplossen. Verder moet je goed kijken naar het cumulatieve effect van meerdere ontwikkelingen.'

Finette van der Heide, Recreatie Noordholland

'Ik vind het bijzonder positief dat er zoveel waarde wordt gehecht aan de natuur in een gebied dat eigenlijk puur een recreatiegebied is. Je hoeft niet altijd méér te maken. Je kan ook eens iets weghalen. Bijvoorbeeld paden op plekken waar je toch al buiten de paden mag.'

Case 'Light on Demand'

'We waren het er heel snel over eens dat we geen licht willen. Er zijn maar weinig bezoekers die 's nachts in het Bos vertoeven. Licht zorgt voor vervuiling.'

Randvoorwaarden

- Geen permanente verlichting in het bos
- Als het moet, kies dan voor lokaal bijlichten, bijvoorbeeld bij het Openluchttheater. Bij voorkeur in de vorm van dynamische verlichting of groene LED-verlichting.

Martin Witteveldt, Landschap Noord-Holland

'Het cumulatieve effect is belangrijk. Het ene evenementje maakt niet uit, het tweede ook niet, maar de derde activiteit kan de druppel zijn. Maak een natuurwaardenkaart die kan dienen als toetsmiddel voor eigen beleid en de Flora- en faunawet en als basis voor discussies met de omgeving.'

Dimitri Emond, Bureau Waardenburg

'In het Amsterdamse Bos zitten de hoogste natuurwaarden aan de randen en de hoogste recreatiedruk in het midden. Bij een 'normaal' natuurgebied is dat andersom. Denk na over het type recreant dat je hier wilt hebben. Dan geef je vanzelf antwoord op de vraag in hoeverre je meegaat met nieuwe vormen van recreatie.'

Groep 3

De groep identificeert vijf kernwaarden en koppelt daaraan vijf diersoorten (Big Five) als 'ambassadeurs' van de A-locaties.

- Amstelveense Poel en Nieuwe Meer (natte natuur) > ringslang
- Polder Meerzicht (natte natuur) > bruine kiekendief of grutto
- Schinkelbos (relatief nieuw, gericht op de Groene AS) > Schotse hooglander, roerdomp (als kanshebber)
- Natuurbos op voedselrijke grond > kleine bonte specht
- Parkbos > eekhoorn

Opmerkingen

- Betrek bewoners bij het realiseren van de Groene AS.
- Waarborg het Ecolint naar de Kalfjeslaan aan de noordkant.
- Vliegverkeer vs. ganzen. Nieuwe natuur mag niet nat zijn, maar mag de oude natuur nat blijven? Hoe waardeert het Bos de grauwe gans?

Case Ontwikkeling watergerichte recreatie oeverlanden

Hier worden bestaande natuurwaarden niet of nauwelijks geschaad. Houd bij ontwikkeling rekening met de bestaande natuurwaarden (natuurtoets). Benoem het Ecolint als natuurwaarde. Houd rekening met de (beperkte) ontsluiting van het gebied.

Case Mountainbikeroute

Stel de vraag hoe duurzaam de vraag is (hype of voor de lange termijn, reeds bestaande voorzieningen in de omgeving/andere recreatiegebieden). Denk goed na over de cumulatieve effecten van geplande activiteiten op de natuurwaarden.

Maurice Backerra, Ingenieursbureau Amsterdam

'Als je de nulsituatie meet en de natuur vervolgens monitort, kun je kijken wat voor effect je maatregel heeft. Probeer win-winsituaties te maken door ontwikkelingen als het Wagener Stadion ecologisch in te bedden. Je kunt bijvoorbeeld veel doen met bufferzones.'

Groep 4

Als je spreekt over ecologische kernwaarden, kijk dan ook over de grenzen van het Bos heen.

- Bos als stepping stone tussen Utrechtse Heuvelrug en duinwand
- Oeverlanden ten noorden van de Nieuwe Meer
- Heemparken in Amstelveen als groene stapsteen
- Gradiënten tussen nat en droog
- Variatie in ecologie en landschappelijk beeld, waardevol voor zowel natuurliefhebber als recreant
- Ecologische functies sterkst aan de randen
- Bos als bron voor natuur in de omgeving, stevig gebied met uitstraling naar parken en polders
- Sterke begrenzing door infrastructuur (harde oever ringvaart en (snel)wegen)

Opmerkingen

- Houd het natuurbos/stiltegebied in stand, los van het evenemententerrein.
- Als er ondertunneling komt van de A9, lobby er dan voor om die door te trekken.

Case Ontwikkeling strand

Kies voor de plek met de minste natuurwaarden, op de kop van de jachthaven. Moet er überhaupt wel een strand komen bij de verbindingzone (Ecolint)? De grote speelvijver is een alternatieve locatie.

Gerard Koopmans, Bosgroepen

'Ik vind het knap hoe het Amsterdamse Bos allerlei functies stapelt. Als bosbouwer gaan mijn handen hier jeuken. Het Bos staat gigantisch vol. Je ziet letterlijk door de bomen het bos niet meer. Om de natuurwaarde te verhogen zou ik hier willen hakken en zagen.'

Hans Boekhoff, Bosgroepen

'Ik mis de durf om keuzes te maken. Ik zie twee ecologische linten en dan komt er een evenemententerrein midden op de snijlijn. Sla eens vaker met de vuist op tafel. Durf in te grijpen, bijvoorbeeld door bosranden in de randen te creëren.'

Frank Visbeen, Landschap Noord-Holland

'Kijk daarna welke type evenement je toelaat, en gebruik een deel van de inkomsten voor de monitoring van de natuurwaarden. Kies ook voor meer burgerparticipatie, bijvoorbeeld door de jeugd bij het beheer van het Bos te betrekken.'

Bos als duurzame voorloper

'Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.' VN-commissie Brundtland, 1987 (bron; Wikipedia)

Het Amsterdamse Bos heeft de ambitie om in hoge mate duurzaam te zijn en ruimte te bieden voor duurzame innovaties. Hoe maak je een breed gedefinieerd begrip als duurzaamheid toepasbaar en hanteerbaar? 'Wat is duurzaamheid nu in het Bos' en 'Wat kan duurzaamheid zijn in het Bos'? Deze vragen legt dagvoorzitter Malcolm Aalstein van het Ingenieursbureau Amsterdam aan de experts voor. Je kunt duurzaamheid breed zien. Om tot concrete aanbevelingen te kunnen komen, spitsen de werksessies zich toe op een drietal onderwerpen: Bronnen (energie en CO₂, grondstoffen en voedsel), Mens (gezondheid, educatie) en Gebied (flexibiliteit, water).

Maak het lokaal

De deelnemers kijken met een positieve blik naar de nabijheid van de A9 en Schiphol. De vraag hoe je de CO₂-uitstoot productief maakt, leidt tot allerlei voorstellen die aansluiten bij het thema energieproductie. Veel experts benadrukken de lokale component van duurzaamheid. Een kritische succesfactor is de verbinding met de omgeving en het bijeenbrengen van alle belanghebbenden uit de directe omgeving van het Bos. Het Amsterdamse Bos kan kiezen voor verduurzaming van de eigen energiebehoefte. Anderzijds kan het Bos een spil of platform worden voor duurzame bedrijvigheid voor bedrijven en bewoners in de omgeving. Het Bos hoeft niet alles zelf te organiseren, maar kan fungeren als aanjager in een proces.

Opbrengst brainstormsessie

Na een eerste verkenning presenteren de zestien experts de resultaten van hun brainstorm.

Groep 1

Mens (gezondheid, educatie)

Uitgangspunt: het Bos is een bron van gezondheid voor de mens.

Hoe krijg je de mens in het Bos (vooral de laagopgeleide Amsterdammer uit de zwakkere economische klasse)?

Aanbevelingen gezondheid

- Investeer in bereikbaarheid.
- Betere routes
- Openbaar Vervoer
- Vervoermiddelen in het Bos
- Zie het Bos als natuur op recept.
- Werk samen met AMC of VU voor hersteltraject.

Aanbevelingen educatie

- Doe meer met het hout uit het Bos en de regio.
- Wijs een deel aan als productiebos en koppel dat aan educatie en vakspecialisme.
- Doe meer met cultuurhistorie en educatie, in samenhang met omliggende oude gemeenten en met vakspecialismen.
- Verbind educatie met geschiedenis en cultuur.
- Laat kunstenaars het Bos als materiaal gebruiken.
- Maak een houtwal als geluidswal rond de verbrede A9 (ook als communicatiebaken voor de automobilist).

Overige aanbevelingen

- Versterk de relatie natuurherstel en arbeidsproces (DWI).
- Ga een stap verder en zoek de interactie met regionale partijen als Schiphol, de Zuidas, de ArenA (voorbeeld: Ajaxselectie betrekken bij een educatieprogramma).
- Kijk wat verenigingen in de omgeving al doen en haak daarbij aan.
- Maak een groene route van stad naar Bos met houten bebording.

Groep 2

Bronnen (energie en CO2, grondstoffen en voedsel)

Uitgangspunt: het Amsterdamse Bos kan leverancier zijn van biomassa.

Aanbevelingen/mogelijke richtingen energie

- Voldoe aan de eigen behoefte naar brandstof met biomassa.
- Kijk naar de potentiële productie en vermarkt deze.
- Gebruik grondstof uit de omgeving om de installatie economisch rendabel te maken.
- Start samen met andere groenbeheerders en boeren een energiebedrijf (zorg voor voldoende volume).
- Investeer in een biomassapers en pelleteermachine (niet zuinig onderhouden, maar oogsten).
- Biomassapers: sap vergisten en cellulose verbranden
 - gemakkelijk te verwerken
 - gemakkelijk te transporteren
 - bedrijfszeker proces

Randvoorwaarden

- Breng materiaalstromen (hout, groen, biomassa) in beeld.
- Stem energiestromen/behoefte op elkaar af.
- Stem beheer af op productie van biomassa binnen kaders natuurwaarde.
- Kies voor strategische uitbreiding met oog op productie.
- Goede voorzieningen

Overige aanbevelingen

Zonnepanelen

- Inventariseer gebouwen en plekken.
- Inventariseer energiebehoefte intern en extern.
- Maak schaalgrootte zodanig dat het economisch rendabel is.

Voorbeeld *quick win*: zonnepanelen op het dak van de Geitenboerderij. Dit kun je laten meefinancieren door burgers die voor de investering vouchers krijgen die recht geven op betaling in natura.

Grondstoffen en voedsel

Amsterdamse bos stelt eisen aan bedrijven voor de duurzaamheid van bedrijfsvoering.

- Energieverbruik
- Lokale grondstoffen, lokale boeren
- Samenwerking: energie-uitwisseling warmteproductie/behoefte
- Gebruik van duurzame producten (lokaal)
- Afvalmanagement
- Bewustwording als onderdeel van imago

Groep 3

Gebied (flexibiliteit, water)

Uitgangspunt: het watersysteem kan veel dynamischer. Er is nadere studie nodig om de knelpunten en kansen in kaart te brengen.

Aanbevelingen

- Oeverlanden benutten voor betere waterkwaliteit
- Zorgen voor schonere inlaat
- Helofytenfilter
- Defosforylering
- Zorg voor doorstroming van fosfaat en zwavelrijke gedeelten.
- Water opbufferen in Amsterdamse Bos
- Surplus aan regenwater sturen voor een gebied met dynamisch peilbeheer
- Molen (cultuurhistorie!) inzetten voor waterbeheer
- Vergisting baggerfase, riet gebruiken > kringloop
- Stadskwekerij in samenwerking met de Hortus
- Nieuwe verbindingen bij Oeverlanden
- Drijvende weg voor hoogseizoen
- Nesciobrug

Overige aanbevelingen

- Onderzoek naar tramlijn door stadsregio
- Maak een Energieatlas waar de overschotten en tekorten zitten.
- Warmte/koudeopslag bergen
- Geothermie (boren op 5 km)
- Overschot Spa
- Energieneutraal zwembad in combinatie met ijshal (goed voor inkomsten)
- A9 luchtfilterstrada door oplopen talud met bermgrassen die uitstoot vastleggen
- Droom: over de A9 heen bouwen

Abram de Boer van Brug, Greenarchitects

'Waterkwaliteit verbeteren is een belangrijke opgave, maar alleen haalbaar als bereikbaarheid, ecologie en beleving ermee samengaan. Ik wil met de boot naar en in het Bos kunnen varen. Duurzaamheid moet zichtbaar worden voor bezoekers door middel van educatie, informatie en beleving.'

Frits van den Berg, GGD Amsterdam

'Wij willen vooral ook de minder gezonde, armere en lager opgeleide mensen naar het gezonde groen verleiden en brengen. Het Amsterdamse Bos ligt psychologisch ver van Amsterdam. In het centrum moet een tram rijden met als eindbestemming Amsterdamse Bos.'

Opbrengst verdiepingronde

Na de presentatie werken de groepen in dezelfde samenstelling aan een nadere concretisering van een aantal ideeën.

Groep 1

Mens (gezondheid, educatie)

1 Tramlijn Amsterdamse Bos

- Tramlijn 24 doortrekken naar hoofdingang Amsterdamse Bos
- Samenwerking gemeenten, GVB en stadsregio

2 Groene linten naar het Bos

- Paaltjes van eigen hout die de weg wijzen naar het Bos
- Samenwerking met stadsdelen

3 Houtwal om de A9 tegen geluid en verontreiniging

- Ondertunneling doortrekken
- Samenwerking met Rijkswaterstaat en Amstelveen

4 Houtproducten

- Hekken, speelgoed, handvaardigheid, tuinmeubilair, straatmeubilair voor de stad
- Dit koppelen aan opleiding als meubelmaker, tuinonderhoud
- Standaard of maatwerk
- Samenwerking met VMBO-scholen en andere onderwijsinstellingen

5 Doe meer met bomen

- Bomen uit de stad oogsten
- Bomen leveren aan de stad (Stadskwekerij)

Malcolm Aalstein, Ingenieursbureau Amsterdam

'Kijk niet naar de kraal, maar naar de ketting. Integreer het Bos in zijn omgeving, zowel fysiek en organisatorisch als mentaal. Het zou zo moeten zijn dat je het Amsterdamse Bos niet in durft met een stinkende diesel omdat je weet dat het de meest duurzame plek van Amsterdam is.'

Groep 2

Bronnen (energie en CO₂, grondstoffen en voedsel)

1 'Het CO₂-neutrale geschenk'

Het Bos is een geschenk van het verleden. Door de A9 en Schiphol en de voedselrijke grond groeit het Bos hard. Benut de CO₂-productie van de A9 en ontwikkel een bosbouwtechnisch plan. Zet groene zones langs de A9 periodiek in als werkgelegenheidsproject.

Voordat je begint

- Kwantificeer potentieel aan energieproductie.
- Maak kosten-batenanalyse.
- Onderzoek beheer machines (vergistingsmachine/pelleteermachine).
- Inventariseer afnemers energie/biomassa.
- Onderzoek samenwerkingsverbanden (klassieke energiebedrijven of lokale partijen).
- Onderzoek subsidies en financiering.

Randvoorwaarden

- Beheerplan
- Uitvoeringsplan/oogstplan
- Energiekaart/atlas
- Regels en kaders stellen

2 Duurzaam ondernemen

Je kunt in het Bos consument en ondernemer triggeren om producten en bedrijfsvoering te verduurzamen. Daarnaast kun je evenementen verleiden tot duurzaam programmeren of zelfs eisen stellen aan de duurzaamheid van evenementen.

Kansen

Ondernemersvereniging

- Imago
- Sleeptouw en inspiratie
- Peer pressure
- Gezamenlijk financiering
- Benutten imago status massa

Randvoorwaarden

- Maak het resultaat zichtbaar
- Betrek burgers en bedrijven
- Vergroot het 'eigenaarschap' bij partners
- Begin klein, maak het haalbaar
- Voorkom ellenlange trajecten

Kasper Spaan, Waternet

'Het integrale waterplan is een mooie kapstok voor aanverwante thema's. Water vormt een basislaag waarin je koppelingen vindt met ecologie, biomassa en recreatie. De spin-off kan op allerlei terreinen groot zijn.'

Cees Groot, Klimaatbureau Amsterdam

'Kan het Bos zich ontwikkelen van beheerder die mensen ontvangt en hun gang laat gaan, tot een club die letterlijk de boer op gaat en producten levert? Maatschappelijk rendement kan zitten in een houten hek gemaakt door een leerling en verkocht aan een boer in de regio.'

Heidi de Boer, Stadsdeel Zuid

'In het project 'Wij krijgen kippen!' helpen wij bewoners en bedrijven die zichzelf willen helpen, met het opzetten van lokale duurzame energiemogelijkheden. Ik zie veel in het idee van het Bos als kwekerij, vooral als je de Amsterdammer er bij betreft.'

Groep 3

Gebied (flexibiliteit, water)

1 Integraal waterplan

Een integraal waterplan kan als integrator dienen voor zaken als recreatie, biomassaproductie en de relatie met de omgeving.

Samenwerkingspartners

- Rijnland
- Waternet
- VU (kennis)
- HVA (studie Watermanagement)
- Hengelsportvereniging

2 Energieatlas

Geef het Bos een plek op de energieatlas door de mogelijkheden voor biomassaproductie, WKO en geothermie aan te wijzen.

Christiaan van Hegelsom, architectenbureau Studio Noa

'Het Bos kan een voorloper zijn. Kies stellingname met een achterliggende argumentatie voordat je een ingreep doet. Vergaar eerst kennis en kijk vervolgens wat je ermee kan. De energiekaart is een instrument om te weten te komen wat er speelt in het bos.'

Astrid Vermeulen, Stadsdeel Nieuw West

'Met een energiekaart kun je de kansen zoeken bij de burens. Duurzaamheid moet je belichten en toelichten. Dat kan heel concreet, met een expositie in het bezoekerscentrum. Of maak bijvoorbeeld een scheepslift waarmee mensen zelf bootjes over een dijk tillen.'

Verslag Gebruikers en omwonenden

Onderweg naar het Bosplan
2011 – 2014

Ervaringsdeskundigen kleuren het Bos in

De uitnodiging kwam van het Amsterdamse Bos, dat bezig is om, samen met belanghebbenden, een beleidsplan voor het Bos te ontwikkelen voor de periode tot 2014, dat tegelijkertijd geldt als basis voor de jaren daarna. Voor het eerst in de geschiedenis van het Bos vond er een breed gesprek plaats tussen de Bosorganisatie en gebruikers: ruim zeventig gebruikers en tien medewerkers van het Amsterdamse Bos deden mee aan de gesprekstafels. De gesprekken werden geleid door gespreksleiders van bureau Nieuwe Maan.

Doel

Het doel van de dialoogbijeenkomst was om vanuit ieders eigen ervaring te praten over de ideeën en wensen voor het Amsterdamse Bos. De Bosorganisatie zat al eerder om de tafel met deskundigen, ondernemers en organisaties die betrokken zijn bij het Bos. Maar wie weten beter dan de gebruikers en de mensen die het Bos als hun eigen 'achtertuin' ervaren, wat er goed gaat en minder goed gaat in

Op donderdag 31 maart kwamen in de kantine van de Amsterdamse Hockey & Bandy Club voor het eerst gebruikers en omwonenden van het Amsterdamse Bos bij elkaar om met elkaar – en met de organisatie van het Amsterdamse Bos – te praten over het gebruik van hun geliefde Bos.

het Bos? Daarom deze avond. Om te luisteren en gebruik te maken van de echte ervaringsdeskundigen. De avond begon met vragen uit de zaal over de uitbreiding van het Wagener Stadion. Omwonenden maken zich ook zorgen over de verbreding van de A9 en de uitbreiding van evenementen. Marijke Andeweg, hoofd van het Amsterdamse Bos, benadrukte dat we daarvoor niet bij elkaar zijn. 'Vanavond willen we met u in gesprek over uw ervaringen met het Bos en uw dromen. U kan meedenken over wat behouden moet blijven, of wat gewenst is. Zodat wij een goed beleidsplan voor de toekomst kunnen maken. Dit is geen inspraakavond over de plannen voor het stadion. Daar is een ander

traject voor.' De uitkomsten van deze avond vormen samen met de resultaten van de gesprekken met andere belanghebbenden de input voor het nieuwe beleidsplan.

Gesprekstafels

Na een presentatie van boswachter Annemiek Stevenhagen waren er zeven gesprekken rond de thema's Recreatie & Spelen in het Bos, Sport, Natuur & Milieu, Bereikbaarheid & Routes in het Bos, Informatie & Voorlichting, Evenementen, Kunst & Cultuur. Voor de geplande gesprekstafel Vrijwilligerswerk was onvoldoende belangstelling. Die ging daarom niet door. De gesprekstafels leverden veel waardevolle inzichten op en ook concrete aanbevelingen voor verbeteringen en nieuwe activiteiten.

Annemiek Stevenhagen, boswachter

Marijke Andeweg, hoofd van het Amsterdamse Bos

Verhalen benadrukken de waarde

Aan de gesprekstafels vertelden de deelnemers persoonlijke verhalen over hun ervaringen in het Bos. Voor veel deelnemers is het Bos hun groene achtertuin waar ze wekelijks komen om te wandelen, te fietsen, de hond uit te laten en te genieten van de natuur. Veel mensen hebben al lange tijd een relatie met het Bos. Sommigen vertellen dat hun vaders in de crisistijd gewerkt hebben aan de aanleg van het Bos. En er zijn jeugdherinneringen: in het weekend naar het kinderbadje of gewoon een hele dag met het gezin doorbrengen op een grasveld ergens in het Bos.

De waarde van het Bos, zoals de gebruikers die ervaren, samengevat in vijf punten:

- 1 De natuur (flora en fauna) van het Bos (géén park) om van te genieten
- 2 De rust in het Bos (vooral door de week)
- 3 Trekpleisters in het Bos, zoals speelweide, Bosbaan en geitenboerderij
- 4 Het Bos als de plek om te ontspannen, door wandelen, fietsen en sporten
- 5 Het Bos als groene fietsroute naar de stad of naar het werk

Wat kan anders?

Gebruikers genieten van het Bos, maar ergeren zich ook aan verschillende dingen. Bijvoorbeeld aan de drukte in het weekend, aan paden die niet onderhouden zijn of aan de hondenpoep. De deelnemers hebben veel verbeterpunten genoemd. Een samenvatting van de meest genoemde verbeterpunten, in willekeurige volgorde:

- Onderhoud Bos en informatie hierover kan beter
- Tijdig informatie geven aan omwonenden over evenementen
- Speelplekken verbeteren (te saai en verouderd)
- Hondvriendelijke oevers
- Asfalt voor fietsen en skeeleren
- Creëren van doorlopende routes (voor fietsers en wandelaars)
- Goede regels en handhaving gebruik door hondenbezitters
- Asfalt fietspad Schinkelbos
- Verlichting fietspad Colijnweg
- Herstel ontwerp Arenaterrein, afscheiding voor honden en paarden
- Dreggen van de Hoornsloot
- Meer parkeerplaatsen rondom sportpark
- Meerdere vossenjachten
- Meer bankjes voor senioren
- Elektrische fietsen
- Sleutel van Koenensluis zou in bewaring moeten zijn bij iemand in de buurt
- Minder asfalt
- Minder drukte in het weekend is gewenst
- Nieuwe trimtoestellen zijn martelwerktuigen
- Meer toezicht nodig
- Beter uitleggen wat er van bezoekers verwacht wordt
- Sneller troep opruimen na grote evenementen
- Geen bomenkap voor evenementen
- Minder geluidsoverlast van hockeyfeesten
- Verplichten om hondenpoep op te ruimen (zakjesautomaat)
- Hondenbezitters en hondenuitlaatcentrales cursussen geven om hun honden beter op te voeden
- Meer afvalbakken

Ik droom van:

'Uitbreiding van het Bos tot aan het Vondelpark'

'Laat het Bos het Bos blijven, geen park, het is mooi zo met veel natuur.'

'Mooie kleinschalige muziekuitvoeringen'

'Handhaving van en duidelijkheid over de regels, zodat de overlast voor omwonenden beperkt blijft.'

'Natuurvriendelijke recreatie, zoals fluisterbootjes'

'Dat hond, mens en fietser elkaar tolereren in het Bos'

'Meer bankjes waar senioren kunnen rusten'

'Dat het Bos niet te parkachtig wordt'

'Meer beelden (kunst) in het Bos'

Ideeën en aanbevelingen

Het dromen over nieuwe mogelijkheden in het Bos leverde aan alle gesprekstafels nieuwe, frisse ideeën op. De beste ideeën werden per tafel door de deelnemers geselecteerd en volgen hieronder.

Recreatie & spelen in het Bos

1. Gebruik sociale media voor het geven van informatie én voor het bevorderen van onderling contact tussen gebruikers.
2. Betrek de scouting en na- schoolse opvang voor activiteiten in het Bos.
3. Gebruik het Bos intensiever voor verschillende doelgroepen, zonder het vrij toegankelijke karakter van het Bos aan te tasten.
4. Huttenbouwweek of timmerdorp, speurtochten.

Sporten in het Bos

1. Organiseer de ongeorganiseerde sport. Het sporten naast elkaar gaat niet als vanzelf goed. Er moet een duidelijk plan komen welke sport waar kan worden uitgeoefend. Daarvoor zijn veilige en vaak ook gescheiden routes nodig. Nog belangrijker is dat de sporters geïnformeerd moeten worden: wie doet wat, hoe, en wanneer? Betrek gebruikers van het Bos bij elkaars activiteiten. Laat ze elkaar voorlichten bijvoorbeeld. Dan wordt snel duidelijk dat wat voor de een vanzelfsprekend is, voor de ander gevaarlijk kan zijn.
2. Behoud de kracht van rust en natuur. Ook sporters komen voor de rust en de natuur. Net zoals de andere gebruikers. Dat maakt hardlopen zo bijzonder in het Bos. Of paardrijden. Als er nieuwe dingen komen, mag het nooit ten koste gaan van deze kracht. In principe is het Bos goed zo en kun je het zo houden. Rust en ontspanning staan voorop.
3. Behoud de variëteit van activiteiten. Breid indien mogelijk zelfs nog uit, bijvoorbeeld met een mountainbikeparcours (een rondje van 3,5 kilometer met wat reliëf erin is genoeg), skeelerasfalt op fietspaden.

Evenementen

1. Nieuwe evenementen met respect voor Bos en omwonenden
2. Organiseer opvoedlessen voor de hondenbezitter. Haal daarvoor eenmalig de 'dogwhisperer' Cesar Millan (bekend van National Geographic) naar het Amsterdamse Bos (op 7 en 8 mei is hij in Nederland!) voor een speciaal hondenevenement.
3. Bakfietsverhuur 'all in' met picknickmand, strandbal en kleding
4. Organiseer een zwembwedstrijd in de Bosbaan.

Natuur & Milieu

1. Noem het beleidsplan 'Van park naar bos' en benoem de kernwaarden: natuur, milieu, rust, geen uitbreiding van gebouwen.
2. Blijf in gesprek met ons, de omwonenden en gebruikers.
3. Zamel twee keer per jaar afval in met scholen en vrijwilligers (deelnemer wil dit zelf organiseren).
4. Geef meer informatie en betere uitleg over hoe het Bos beheerd wordt.

Kunst & cultuur

1. Maak de beeldenroute af (met werk van o.a. lokale kunstenaars), met o.a. beeld van Jakoba Mulder (ontwerper van het Amsterdamse Bos).
2. Organiseer kleinschalige (klassieke) muziekuitvoeringen.
3. Laat ontwerpers / kunstenaars ecologische producten met materialen uit het Bos ontwerpen. Deze producten kunnen verkocht worden in het bezoekerscentrum. Jeroen, deelnemer aan dit gesprek, wil dit graag gaan doen.
4. Marjolijne wil met Amsterdamse Bos TV meer aandacht geven aan de culturele activiteiten in het Bos. Ze gaat een 'agenda' toevoegen aan elke aflevering.
5. Samen met schrijvers de verhalen van het Bos verspreiden via een audiotour (Marjolijne).

Bereikbaarheid

1. Na verbreding van de A9 groene geluidswallen aanleggen, bijvoorbeeld van bamboe
2. Tweede ontsluiting Amstelveense weg
3. Natuurlijke hindernissen voor paarden en meer reliëf op ruiterspaden
4. Verplaats benzinstations naar een locatie buiten het Bos.

Informatie & Voorlichting

1. Er moet één informatiepunt komen voor alle informatie/vragen/klachten. Hier krijg je een mens aan de telefoon. Bijvoorbeeld het bezoekerscentrum, met één telefoonnummer.
2. Richt een bewonerspanel op om de uitwisseling tussen Bos en bewoners na vanavond voort te zetten. Extra ogen en oren voor het Bos.
3. Stel een 'bosregisseur' (vergelijkbaar met buurtregisseur of wijkagent) aan die aanspreekpunt is voor bezoekers en omwonenden.
4. Stuur per kwartaal een nieuwsbrief naar omwonenden met het laatste nieuws.

Afsluiting: uitwisselen en leren van elkaar

De sfeer van de gesprekken was goed. De deelnemers toonden veel betrokkenheid en aan verschillende tafels werd geopperd dit soort bijeenkomsten vaker te houden. Veel mensen die het Bos bezoeken en/of er vlakbij wonen zijn bereid om tijd te steken in uitwisseling met het Bos. Bij de afsluiting concludeerde Marijke Andeweg dat ze de dialoog tussen Amsterdamse Bos en gebruikers voort wil zetten. 'Van uw ervaringen, uw betrokkenheid en ideeën leren wij hoe wij dit erfgoed nog beter kunnen beheren, zodat u en andere gebruikers er met veel plezier blijven komen.' Het Amsterdamse Bos zal dus vaker uitwisseling gaan organiseren.

En zo stond het op de geeltjes

Tijdens de ateliers hebben circa tweehonderdvijftig deelnemers ideeën gespuid. Een groot deel hiervan is op Post-its genoteerd. Hier geven we alle verzamelde geeltjes weer in willekeurige volgorde.

Picknickdag • Golftoernooi • Zwemwedstrijden Bosbaan • Openluchtfilms/groot scherm op weide • Klein festival weekend/nachtevenement • Rollatorwandeling met boswachter • Alternatieve Parade • Beachparty Nieuwe Meer • Rondje om de plas (zeilboten decor) • Kinderwagenrace • Lunch/sportevenement • Meer ruimte polotoernooi (ook internationaal) • Backstage kinderworkshops • WK roeien; ruimte voor roeien • Combineren run met Zuidasactiviteiten • Themadag koppelen aan WK roeien, bijv. kunst, theater • Groei Sky Radio Run • Boomsnoeicursus door Bos • Klassiek in OLT • Earthship concept (zie Zwolle) • Groene markt (à la Frankendael) • Theater met streekmarkt • Meerdere evenementen in 1 weekend • (15 podia: film, literatuur, stand up, etc.) • Summercamp (kamperen) in combinatie met • 50.000+ evenement • Internationaal tennistoernooi • Nazomerevenement (14 dagen, diverse voorstellingen, jazz, Oerol, openluchtbios, alt. bands, jong en oud) • Meester-gezel • Artist in Residence (facilitair te doen, concept bestaat) • Internationale evenementen • Fotografieprofessionals ook expo in Jan van der Togt • Bike-in cinema • Zwoele jazz nights • Model Oerol • Lowlands Light • Alternatieve Bands • Jeugdtheater • Cross over, Urban, Klassiek, ballet, circus • Eco Oogst feest in het najaar • Kofferbakmarkt • Fur Free Expo (tijdens fashionweek) • Opera op de vijver • Theater voor klassieke muziek • Multidisciplinaire 'meukwinkel' • Vormgevers maken spullen uit materiaal van Bos • Rondleiding: de blik van een kunstenaar • Jaarlijkse Rietveldexpo • Pro Am tentoonstelling; hun A'damse Bos • Beelden rondom OLT • Overhaal voor bootjes naar Bos (bij Ringvaart) • Waterskibaan • Hotel op camping • Tennisstadion (internationaal) • Vernieuwen jachthaven • Aanleg fontein • Aanleg tuinierplek • Strand Nieuwe Meer • Blijburg aan Nieuwe Meer • Douches Grote Speelweide • Congrescentrum stadion • Kinderstoeibaan/boomhutten • Bosstrook van Schiphol P naar Bos • Verzamelgebouw voor cultuur/educatie, etc. • Verzamelpunt ongeorganiseerde sporters (meetingpoint) • Hardlopen permanent parkoers met tijdwaarneming, ontvangstruimte (lockers/kinderopvang) • Locatie voor kunsttentoonstellingen • Ander asfalt voor skaters • Nieuw kunstpaviljoen; bijvoorbeeld dependance van bestaand museum, artists in forest • Landenpaviljoens • Botanische tuin • Openluchtmuseum Moderne Kunst • Bosacademie • Mooie hoofdingang • Nationaal Beeldenpark • Workshop met dieren (gifkikkerlikken) • Speurtochten • Uitjes voor bedrijven • Heidagen organiseren • Mountainbike- en skateroute • Bomen en bloemenroute • Zintuigenroute • App en GPS-routes • Zomerkampen voor tieners • Bosles • Blote voetenpad • Meeting Point • Herstel Vietnamweide • Moestuinen, plukbos • Avontuurlijk bostrajecten • Jeugdzorg snuffelstages • Vrijwilligerswerk en werkloosheidsprojecten • Vogelaars en insectenexcursies • Meer speelgelegenheden • Evenementenhal + P • Frikandellenbos • Boomkroonpad • Bosschool oprichten • Speakercorners aanleggen • Biologisch restaurant • Uitkijk/klimtoren op heuvel • Strandpaviljoen + evenementenweide Nieuwe Meer • Buitenruimte bezoekerscentrum + speelbos vernieuwen en herinrichten entrees • Vlindertuin/route • Cyberboomhut • Tijdelijke keukens • Muziek-kiosk • Waterspeeltuin • Skatepark • Legale open vuurplaats • Diskgolfparkoers • Leslokalen • Heemtuin verbeteren • Inrichten trouwlocatie • Verhuur picknickmanden • Jaarrond fietsverhuur • Horeca in Zuid • Wildgroepen uitzetten • Vergaderruimten • Onverharde houtsnipperpaden • Stages houtbewerking • Zorgboerderij • Walnotenbomen (allochtonentrekker) • Nieuw (game)sporten voor jongeren incl. marketing • Combinatie sport en natuur (outdoorpakket: mountainbiken, skeeleren) • Pakket voor scholen (geef Sportas body) • Focus op evenementen voor scholen (Olympische dagen) • Trainers en topsporters uit het Bos naar de scholen • Verbreding ongeorganiseerde sport • Faciliteiten voor ongeorganiseerde sport (materiaal en playground) • Voorzieningen voor trage (jeu de boules) als snelle sport (fietscross) • Meer reliëf met neerwaarts stromend water • Plek voor durfsporten • Sport met cultuur bij elkaar brengen • Schoolprogramma's voor kinderen • Laagdrempelige toernooien met durfsporten (voetbal/kickboksen) • Vacaturebank/klussendatabank • Meer mogelijkheden tot maatschappelijke inzet in bos, bijv. door bewoners • Meer mogelijkheden tot werken in groen • Groene motivatieweek voor 15 plussers • Mogelijkheid certificering, diploma, loopbaan • Bos als vrijwilligersorganisatie • Ondernemers betrekken bij bieden van stages, etc. • BBL traject 1 opleiding tot assistent • Gratis toegang evenement bij 1 dag werk • Adopteren van bosdeel, bijv. Heemtuin • Jaar van de vrijwilliger > dag van de vrijwilliger • Dagbesteding voor jongeren/boscollega • Begeleiding • Zomerkampen • 150 pantarplekken • Uitbreiding aanbod klussen • Vergaderfaciliteiten • Klussen bij evenementen • Schooltuinen • Summerschool VMBO • Aansluiten actieplan jeugd • Speeltuinen opzetten met stages leerwerkplekken bouw, etc. • Leerplek honden • Taaltrips • Catering • Social return on investment • Minder Bosbaanafsluitingen • Bewegwijzering • Uitbreiden golfkarren • Inzet nostalgische bussen • Toegankelijkheid voorzieningen, onder meer jachthaven • Indeling parkeerplaatsen • Verkeerstuin in combinatie met museumtramlijn • Museumtramlijn doortrekken/ook in Bos • Toeristenbus • Verbeteren OV-verbinding • Ongelijkvloerse kruising A9 en Bosrandweg • Verlichting Bosbaan bij grote events • Telefonische bereikbaarheid + apps • Netwerk festivalinfo • Museumtram in Bos • Metro doortrekken • Witte Rollatorplan • Flexibele verlichting (romantisch) • Meer parkeerplaatsen/meer ruimtes • Bezoekers het pad af • Betaald parkeren • WiFi-dekking • Brug over Nieuwe Meer 'Operatie Föhn' •

Bijlage 1

Bosopstapper • Natuurgerelateerde transport voor kinderen • Groene fietsenplan • Gebruikmaken van watergangen buiten Bos • Watertaxi • Fietstaxi • Keuzevrijheid locatie kleine events • Goede relatie met ondernemers • Voordeel vaste gebruikers communiceren • Gemeente Amstelveen, Bos en omwonenden: gedeelde visie • Milieuvriendelijk • Flora en faunawet • Exclusiviteit van Bos (10 jaar commitment) • Zonering (waar welk soort evenementen) • Rol Bos: planner/regisseur: hoe ver gaat deze rol? • Goede infra, drainage en verlichting • Zomerkrant • Samenwerken Jac P. Thijssepark • Promotie (visueel) • Bewerken en afzet producten Bos • Samenwerken VU (revalidatierondje) • Samenwerken Noordoost Poel • Meeliften in Amsterdampromotie • Arrangementen • Samenwerken evenementenbureau ROC • Exploitatie (materiaal en cursussen) centraal of via ondernemers? • Ontwerp herkenbaar maken • Made in Amsterdamse Bos • Beleving • Promotie (bosapp, displays, routes met moderne hulpmiddelen) • Groene agenda (vertel verhalen) • Branding/merk bepalen • Speel in op vergrijzing (slimme concepten) • Bezoekerscentrum centraal stellen • Zoek de dialoog op • Kies voor een totaalconcept (bestudeer best practices) • DNA: beleving, vrijheid, mooi • Profiel: avontuur, prachtig, belevenis, BOS, ruimte • Evenementen onder één noemer (sustainability of legacy) • Maak duidelijk wat er kan met A'veen, A'dam en Bos • Eén loket voor evenementen • Investeer in IT • Maak een interactieve site (met zelf recensies plaatsen) • Benoem prioriteiten, benoem capaciteit • Techniek: draadloos internet, glasvezel • Big Five iconen • Niet verbieden, maar aanwijzen • Blijf gebruikmaken van traditionele media (flyers, kranten) • Zet poort open naar Nieuw West • Gevaarlijk sporten in daluren • Betrek omwonenden • Gebruik netwerk sport Dmo (naschool, welzijn en kinderopvang) • Geef anderen de eer • Ondernemersvereniging Bos • Maak het Bos aantrekkelijk met unieke activiteiten • Laat in andere parken zien wat in Bos gebeurt • Raak de bestuurder • Link naar promotie Olympisch Gebied • Meer gezamenlijke promotie • Hotspots om in Bos te werken/WiFi • Eén loket voor vergunningen • Moderne media in het veld • Bestaande organisaties helpen in groei (bijv. contacten) • Duurzaamheid zien laten in communicatie • Houtbeheer meer zichtbaar maken • Aankondigingbord: wat is er te doen • Grote plattegrond met i • Meer profileren muziekevenementen • Printbare website-routes • Geef inhoud en trots (re-integratie) • Meer internationale PR • Samenwerken met partijen rond het Bos (sporthallen en zwembaden) • Meer PR voor Amsterdam • MFA (deels onder de grond?!) • Educatie buiten Bos (buurthuizen, bejaardenhuizen, etc.) • Aansluiten bij gezondheidsthema's • Creëer gemeenschappelijkheidsconcept (zoals meubelboulevards) • Vergunningstraject faciliteren • Bosmarketing • Bos heeft aanjagende en coördinerende rol • Leer van andere sectoren • Vaste stand op Uitmarkt • Multimediazuil in BC • Oprichten artistiek platform • Netwerk gebruiken Transartists • Verbinding van Eesteren Museum (Slotermeer) • Sponsoring Zuid As en Schiphol • Bosverhalen naar buiten brengen • Internationale bekendheid • Bos naar school • Halfjaarlijkse denktankdagen • Aansluiting Nieuw West (fysiek en sociaal) • Cultuurhistorie zichtbaar maken= deel van identiteit • Bospromotie voor expats en toeristen • Samenwerking met overkant Nieuwe Meer • Real life soap artist in residence • Prijsvraag kunstidee i.s.m. Parool • Samenwerking. partnership met Bos • Betrek alle partijen • Nieuwe Meer + noordoever bij Bos • Positioneer het Bos • Bos moet bruisen, maar niet brullen • Alles eco verantwoord • Stap voor stap opzetten • Curator visie op Kunstpaviljoen • Architectonisch waarde kunstpaviljoen • Spannende locatie kunstpaviljoen/ hedendaags • Gebruik de natuur • Maak Kunst en Cultuur visie • Zonering; wat kan in welk stuk • Vraag 1: Waarom in het Bos? • Gebruik het Bos als materiaal • Natuur als thema voor Kunst • Bos moet Bos blijven, waarde educatie • Aansluiten bij actuele interesses • Leren door doen en beleven • Topervaring bieden • Olympische spelen + hergebruik • Vraaggericht vanuit bezoeker werken • Less is more • Zonering, parkbos voor evenementen • Amsterdams/Amstelveens topoverleg • Bos centraal in Groene As • Intensiveren en extensiveren • Minder paden • Win an Award (laat je successen zien) • Padenzonering • Natuurlijke vriendelijke oevers • Accent op waterkwaliteit • Hondenaanlijnbeleid • Evenwicht zoeken/balans • Goede inpassing Wagenerstadion • Visie functie naaktrecreatieterrein • Visie radaropslagterrein • Integraal veiligheidsplan • Aansluiten plannen van derden • CO2-neutrale organisatie • Recreatievisie Nieuwe Meer • Routing/zonering ruiterspaden • Ecologie versterken • Welkomsteam lamBos • Zonering op basis van snelheid • Compenseer natuur • Middel: marktonderzoek en haalbaarheidsonderzoek •

Hier dromen onze medewerkers van

Voorafgaande aan de Bosateliërs hebben onze medewerkers eigen droomsessies gehouden. Dit zijn de resultaten van deze droomsessies, gecategoriseerd op onderwerp, maar verder in willekeurige volgorde.

Visie

- Herkenbaar Amsterdams Bos
- Belangrijkste functies: natuur, recreatie, sport
- Ontwerp als drager van ruimtelijke kwaliteit, belevening en gebruik
- Bos voor zoveel mogelijk doelgroepen/personen/doeleinden openstellen
- Nieuwe mogelijkheden zien en uitwerken
- Aansluiten bij wat leeft in de maatschappij/gemeente (wortels liggen in de stad)
- Ontwikkelen educatieve-, evenementen- en sportprogramma's
- Samenwerking met andere parken en groengebieden
- Bereikbaarheid = mogelijkheden voor alle groepen uit samenleving
- Aansluiting met Amsterdam, Amstelveen, Schiphol, Aalsmeer
- Multifunctioneel ruimtegebruik stimuleren en waarborgen
- Bos mag bruisen
- Er mag aan ontwerp worden getornd
- Bos geen doel, maar middel
- Goede balans evenementen en rust/stilte
- Voorbeeld parken in buitenland

Evenementen

- In zomer (semi-)permanent evenemententerrein met

- vaste opstellingen (podia, bar, toiletten, ingang, Central Park)
- Bosweekend met streekmarkt
- Week of dag van Bos
- Binnenfaciliteit
- Evenementenhal noordzijde, incl. parkeren
- Evenementen gericht op natuur/ecologie/duurzaamheid
- Terugkerende internationale evenementen
- Meer grootschalige evenementen
- Bloesepark voor trouwpartijen
- Verkoop/verhuur van picknickmanden
- Speakers' Corner
- Streekmarkten
- Kleinschalige evenementen met minimale verstoring voor andere bezoekers/automobilisten
- Land van Bosse: evenementen voor alle doelgroepen (bijv. Studio 100-dag voor kinderen of Jaarmarkt)
- Investeren in attractiepark (Efteling)
- Evenementenweide Nieuwe Meer

Ondernemen

- Marktwerving uitbuiten, veel ondernemers willen wat in Bos
- Horeca in zuidelijk deel onder de A9
- Meer divers aanbod

- Horeca/klimtoren en uitkijktoren op heuvel
- Duurzaam congres-/vergadercentrum annex hoogwaardige horeca
- Zorgboerderij
- Parkbos: biologisch restaurant
- Strandpaviljoens

Leer- en werkorganisatie

- Personele inzet lerend werken bij evenementen (horeca, verkeerregelaars, organisatie, facilitair)
- Personele inzet lerend werken bij nieuwe horeca
- Vrijwilligersprojecten: knotten bomen, onderhoud zoomranden
- Werkeloosheidsprojecten begeleid door vakkundig personeel
- Leer-werkprojecten voor eco-, milieu- en natuuropleidingen
- Werkgelegenheidsproject voor verwerking en distributie Boschhout
- Praktijkscholen bosbouw
- Actieve vrijwilligersclub voor onderhoud en monitoring

Kunst en cultuur

- Muziekkiosk voor (klassieke) concerten (Vondelpark)
- Podia, muziek, theater en interactieve activiteiten
- Muzikale traditie (Vier Jaargetijden, Matthäus Passion)
- Openluchttheater half overdekt, multifunctioneel, bijna jaar rond kunst/cultuur, evenementen en activiteiten
- Uitmarkt
- Museum als attractie

Educatieve publieksactiviteiten

- Meer educatie, meer gericht op verschillende

- doelgroepen
- Natuureducatie, meubelmakerscholen, timmerambacht
- Vogelaars/insectenexcursies/workshops
- Meer boswachters in en rond Bezoekerscentrum voor informatie/educatie/excursies
- Meer voor blinden (zintuigenpad), gehandicapten, bejaarden, gezinnen
- Meer educatieve functies
- Naar buiten met educatieve programma's (kinderziekenhuizen, buurthuizen)
- Bosschool
- Natuurlessen boswachters voor scholen
- Moestuinen, schooltuinen
- Kinder/leerboerderij, dierverzorging, kennisvergroting
- Natuurbeleving voor kinderen: plukbos

Recreatie

- Boomkroonpad
- Skateroutes en ramp bij ingang Bos
- Cyberboomhutten
- Nieuwe functie naakt-recreatieterrein
- Groene stilte(werk)plek
- Meetingpoint /kunstwerk
- KeukenCaravan
- Opera op podium op vijfver
- Virtuele bosgame
- Locatie voor legaal vuur stoken
- Avontuurlijke bostrajecten (boomhutten, etc.)
- Kinderbaden herstellen
- Apenkooiparcours
- Speeltuin voor 4 tot 12-jarige met natuurlijk materiaal
- Uitdagingen voor klimmen (rotspartijen)
- Speelbos met link naar buitenruimte bezoekerscentrum met/van natuurlijke/educatieve materialen

Bijlage 2

- Woeste speelmogelijkheden
- Zintuigenpad of blote voetenpad
- Multifunctioneel gebouw op heuvel (restaurant, uitkijkpost, relaxstoelen, doorzichtig dak met telescopen)
- Vogeleiland als Heemtuin
- Stadstranden/paviljoens bij Nieuwe Meer
- Vlindertuin in Schinkelbos
- Nieuwe Meer recreatieplek voor botenbezitters
- Vlindertuin/route
- GP(R)S wandel- en hardlooproutes

Sport

- Bos blijft eigenaar sportvoorzieningen
- Sportpark blijft integraal onderdeel Bos
- Kansen: Sportas, Groene AS, Structuurvisie 2040, Zuidas en Olympische ambitie
- Nieuw hockeystadion met extra toegang
- TimePoint hardlooppistes
- Overkappingen, buitendouches, kleedruimtes voor sporters
- Arena ook voor darten, boogschieten, jeu de boules
- Mountainbikebaan

Natuur

- Natuurbos: dieren, minder paden, minder recreanten
- Ecologische verbinding tussen Bos en groene burens
- Duurzame (hout)producten uit bos
- Eén keer per jaar jagen voor wildstand
- Van wetlands land maken

Bezoekerscentrum

- Bezoekerscentrum als hub
- Diorama in Bezoekerscentrum
- Open 01-04 tot 31-10: 10.00–17.00, 01-11 tot 31-03: 11.00–16.00
- Apart leslokaal, buitenexcursie

Parkeren

- Betere parkeervoorzieningen
- Hoofdingang parkeervakken of elk weekend parkeerbeheer
- Betaald parkeren
- Meer parkeerplaatsen Sportpark

Bereikbaarheid

- Verbeteren bereikbaarheid OV, fiets en eventueel water
- OV naar Meerzicht en geitenboerderij
- Bosopstapper op zonnecellen
- Bus langs Bosbaan en Nieuwe Meerlaan
- Belbus/mobiel vanaf Bezoekerscentrum dagelijks naar alle locaties
- Doelstelling: < 50% van bezoekers met auto
- Bos centraal voor verbinding Groene As met andere natuurgebieden
- Fietsverhuur hele jaar open
- Tram /bus/metro door Bos
- Geen auto's

Zonering

- Bos splitsen (natuur vs. cultuur)
- Natuurbos Zuid focus op natuurbeleving
- Parkbos Noord focus op cultuur en recreatie
- Parkbos voor sport en evenementen
- Park- en boszonering intensief vs. extensief gebruik
- Zuidelijk deel tot boven A9 laten verruigen

Communicatie en marketing Promotie

- Vermelding gidsen binnen- en buitenland
- Bos op de kaart zetten
- Naamsbekendheid via evenementen
- Bosambassadeur aanstellen
- Merchandising (Central Park)

Informatie

- Info via (sociale) media, website en bezoekerscentrum

- Bezoekerscentrum is hét startpunt
- Gebruikersgroep denkt mee over inrichting en beheer

Duurzaamheid

- Duurzame, CO2-neutrale organisatie
- Zelf FSC-hout produceren en hergebruiken
- Groenafval als biobrandstof
- Biologische groentetuin
- Zelfvoorzienende minimaatschappij
- Energiewinning via biomassa
- Kringlopen in Bos voor grond, hout, bagger, afval
- Bezoekerscentrum inrichten als platform voor 'awareness'
- Biologisch restaurant/koffieshop met fairtrade/streekproducten
- Ecologische hotelkamers/suites
- Cursusaanbod 'Eten uit de natuur'
- Verkoop bosproducten/boskunst
- Paviljoen met biologische producten
- Wandelroutes met wegwijzers van eigen FSC-hout

Organisatie

- Overhead tot minimum beperken
- Buitendienst: vakkundig basisteam bestendig onderhoud groenbeheer
- Uitbesteding onbestendig beheer
- Meer boswachters in dienstwoningen

Overige

- Duidelijke padenstructuur
- Duidelijke voet- en fietspaden door kleur wegdek
- Jachthaven moderniseren
- Aanpassing en betere afscheiding fiets-, wandel- en ruiterspaden
- Zonering voor honden los, aangelijnd of verbod
- Minder honden (uitlaat-

- centrales)
- Hondenaanlijnbeleid
- Ruiterspad vanaf Meerzicht doortrekken naar P-entreegebied
- Verbreding A9 ingepast met geluidswallen en gecompenseerd door uitbreiding Schinkelbos
- A9, tunnel, geluidsschermen of verzinken in maaiveld
- Veilige, ongelijkvloerse kruising Bosrandweg
- Penthouses langs Bosbaan
- Paden in Natuurbos natuurlijker en smaller
- Geen vliegverkeer tussen 9 uur en 19:00
- Hek om Bos
- Uitbreiding Bos richting Aalsmeer
- Waterbuffering, waterzuivering
- Aanleg weg met parkeerplaats bij Meerzicht
- Robuust aaneengesloten groengebied van Nieuwe Meer naar Aalsmeer, aansluiting met groengebied Amstelland
- Integraal veiligheidsplan
- Vernieuwen en herinrichten entrees
- Inspelen op digitale ontwikkelingen (WiFi-dekking Bos)
- Kantoorwerkplekken in buitenruimte
- Uitbreiden begrazing

Wij bedanken alle deelnemers

Abdellah Belhaj, DMO 8 tot 8 • Abram de Boer van Brug, Greenarchitects • Adriaan van Koeverden, Staatsbosbeheer • Aernoud van der Meulen, Grand Café de Bosbaan • Andrea van Pol, Voorzitter • Andrea Aquina, DMO • Anita Frank, Stadsdeel Zuid (cultuur) • Arjen Godthelp, Adviseur • Arnold van Duinhoven, Boerderij Meerzicht • Arnoud Sterk, Sportraad • Astrid Vermeulen, Stadsdeel Nieuw West • Bas de Jong, Provincie Noord-Holland • Bob Wouters, Alliander • Brian Benjamin, Johan Cruijff Academy • Cees Groot, Klimaatburo Amsterdam • Chris Kaber, Richard Krajceek Foundation • Chris Nanninga, St. Amstelveens Sportbedrijf • Christiaan van Hegelsom, Architectenburo Studio Noa • Clara Kroes, DMO Stadspas • Co Gennissen, Pantar • Corine Riteco, Geitenboerderij • Danielle Driessen, De Nieuwe Maan • Daniella Fernandes, Alda Events • Daphne de Wachter, Alda Events • Diederik Meijntjes, Proeftuin De Pelikaan • Dimitri Emond, Bureau Waardenburg • Dirk Pool, Streetcornerwork • Donate Hofstra, JINC • Dorien Versloot, Openluchttheater A'Bos • Dorothy Zon, Openluchttheater A'Bos • Ed Degenkamp, DMO • Ellen Versteeg, All Season Sports • Elly Ludenhoff, ZINA • Elly Spruyt, Kanoverhuur • Elsbeth Plumers, Nieuwen Meer • Emile Bruls, Kenniscentrum Recreatie • Erik Cornelissen, AHBC • Erik Schuilenburg, Rijnland • Femke Haccou, DRO • Ferry Favié, Chez Favié • Fieke Roozen, St. Fun Forest • Finette van der Heide, Recreatie Noord-Holland • Floris van der Schalk, Vrienden van het A'Bos • Frances Sanders, Openluchttheater A'Bos • Frank Meijer, MTD • Frank Visbeen, LNH • Frans Hempfen, de zoele haven • Frits van den Berg, GGD Amsterdam • Geert Bezemer, Raad voor de Kinderbescherming • Geert van Griethuijsen, St. Veldwerk • Geert Timmermans, DRO • Gerard Lebbink, Stadsdeel Zuid • Gerben Houtkamp, Recreatie Noord Holland • Gerard Koopmans, Bosgroepen • Hans Boekhof, Bosgroepen • Heidi de Boer, Stadsdeel Zuid • Hein van Marken, Golf • Helena Hehanussa, DWI Werk en Uitvoering • Henk den Hartog, Biologisch Boerenbedrijf • Henk Jan Zwolle, KNRB • Henk Ottenhof, Jachthaven de Koenen • Herre Stegenga, AHV • Hilde Roothart, Trendslator • Ineke van Hooren, DMO • Jaap Vos, Sportplanbureau • Jacomine Ravensberger, HVA • Jan de Ruijter, SPA Zuiver • Jan Ebbing, Vrienden van het A'Bos • Jan Schans, DWI Werkbedrijf • Jan Schutte, DWI Werk en Uitvoering • Jasper Scholte, JMR Producties • Jeroen Glissenaar, Gem. Arnhem, park Sonsbeek • Jeroen Hofman, Stadsdeel Zuid • Jeroen v.d. Mortel, Steenwijk • Jeroen van Tets, NOC/NSF • Jeroen Voskuilen, Gem. Arnhem, park Sonsbeek • Jim Souren, Paardenpolo • Joost Vettorato, KNHB • Jos Gadet, DRO • Jos van Mieghem, Just Ask (Sky Radio Run) • José de Jong, Amstelveen • Jozine Lurink, Pantar • Kasper Spaan, Waternet • Kelly Woolmer, ROC • Kornelis Dijkman, Topsport Amsterdam • Kyung van Driel, Streetcornerwork • Len Berghoef, DMO • Leni Bregman, Natuurmonumenten • Leo van der Sluis, Wellant College Aalsmeer • Lisa Borrèl, Stichting Balls/ISH • Maartje Fleuren, AHBC • Marcel Rutten, Grand Café de Bosbaan • Marcel van Kol, PMB/ Olympische Ambitie • Maria Hagen, AHK • Marieke Gervers, ROC • Marjan van Hooff, Hooffzaak • Mark de Kruijk, Westergasfabriek • Martijn van der Kroeff, Kinderrijk • Martin Witteveldt, LNH • Matthijs Lans, Click F1 • Maurice Backerra, IBA • Michel Kanters, DMO • Michiel Maas, KNRB • Mirella Vierveijzer, Anmec • Miriam Verrijdt, DRO • Molly Stam, DMO • Natasha Silva, Artis • Nel Gerritsen, Pantar • Nel Winkel, DMO Leerplicht • Nico Lammers, DWI Werk en Uitvoering • Nicolle Schatborn, Nieuw en Meer • Niels Balke, DMO • Niels Felderhoff, Fun Forest • Niké van Keulen, MTD • Nourdin Ahamiane, Click F1 • Olga van de Ven, PMB • Patricia Mars, DMO • Patrick Mast, Koninklijke Holland Beker • Paul Nieuwenhuizen, Westergasfabriek • Pauline Westendorp, Wij krijgen kippen • Peter Favié, Chez Favié • Peter Soorsma, DMO • Philip Warners, IJsbahn AYC • Quirijn Verhoog, Stadsdeel Zuid - Vondelpark • René Elstak, Stadsdeel Zuid (cultuur) • Rein de Waal, Alterra • Richtje Reinsma, Beeldend Kunstenaars • Rineke Meijer, Gemeente Rotterdam • Rob Klaassen, Rotary A'veen • Rob Moerbeek, DWI De Zeehoeve • Ron Jansen, Phanos • Ronald Buijs, YBBP • Ronald Goderie, Goderie Advies Bureau, expert • Ronny Hooch Antink, Loc 7000 • Roos van der Most, DMO • Rutger Emmelkamp, Rietveld Academie • Ruud Oosterhof, Amstelveen • Ruud Vismans, The Beach • Sabine Dunnewijk, Biologische markt, Witsand communicatie • Sander Mallie, Soccer ID • Saskia Zorge, Gemeente Amstelveen • Semna van Ooy, Nieuw en Meer • Simone Knaapen, VCA • Sjakel van Wesemael, PWN • Sjoerd van Tiel en Peter van der Aart, Sportservice NH • Sofia Zahariev, Evotions • Susanne Herberichs, Soccer ID • T. Bimsbergen, Amsterdam Tourist Board • Tijmen van Grootheest, Rietveld Academie • Tineke Hanssen, Amstelveense Ondernemersvereniging • Tjeerd Bijnsdorp, Evotions • Ton van oostwaard, Gemeente Amstelveen • Victor KLever, Museumtramlijn • Victor Tiebosch, Art Brands Corporation • Wigger Tenge, DWI Werkbedrijf • Willem Dam, Geitenboerderij • Willem van der Pol, Gemeente Amstelveen • Wim Voorn, Pantar

Atelier Gebruikers en omwonenden • Asselbergs, C.C. • Bastian, Mark-Jan • Beek, Deborah van der • Beers, Monique • Bergeijk, Coleta van • Blaauw, Espérance • Blankevoort, Marjolijne • Boerlage, Saar • Bontekoe, Karel • Boogaard, Peter • Bouwman, Mieke • Broek, R. van der • Broersma, Rob • Burema, F. • Burg, Diana van der • Burg, Martin van der • Cate, J. E. ten • Cia, Giovanni • Commissaris, Paul • Cramer, Yvette • Ebbing, Jan • Foort, Tamara van 't • Georges, Jean Jacques • Goeij, D. de • Gote, Maud • Heil, Marianne • Honsman, Eva • Joost, Eva van • Keijzer, P. • Kooten, Alice van • Korf, H. mw. • Korteweg, Adriana • Kreijtz, Barbara • Kuiten, M. mw. • Lammeren, Johnas van • Leenders, Claire • Meer, Paul van der • Moll, Diego • Nielsen, Kjell • Oost, Eddy • Ozinga, Dieneke • Pasmooij, N. • Peel, J.F. te • Potharst, Eric • Rens, Patricia • Roos, L. • Roozen, René • Sanders, Gerda • Sminia, Onno • Smit, J. • Tieskens, Eric • Timmer, Jeroen • Vliet, Rita van der • Vries, Paul de • Wolde Yohannes, J.W.M.

Dromenboek Amsterdamse Bos

Colofon

Ontwikkeling en organisatie ateliers Jan-Peter van der Zee, projectleider Bosplan; Judith Pieters, senior communicatieadviseur **Dagvoorzitter ateliers** Danielle Driessen, Nieuwe Maan; Andrea van Pol (atelier Kunst & cultuur)
Verslag Frans Hempen, de zoele haven **Vormgeving** Joanna Greve, de zoele haven **Tekst verslag Atelier Gebruikers en omwonenden:** Nieuwe Maan, Adviseurs Maatschappelijke Vernieuwing, op basis van de verslagen van de dialoogtafels gemaakt door de medewerkers van het Amsterdamse Bos
Secretariële ondersteuning Ineke 't Hart; Caspar Rienstra **Presentatie 'Het Amsterdamse Bos'** Olav Martens, boswachter; Annemiek Stevenhagen, boswachter
Met dank aan Margot Lammers, adviseur DMO; Peter Soorsma, adviseur DMO (atelier Sport)

Het Amsterdamse Bos is onderdeel van de Dienst
Maatschappelijke Ontwikkeling,
gemeente Amsterdam
© april 2011

Gemeente Amsterdam
Amsterdamse Bos